

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΝΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΑΠΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1871 ΜΕΧΡΙΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1872.

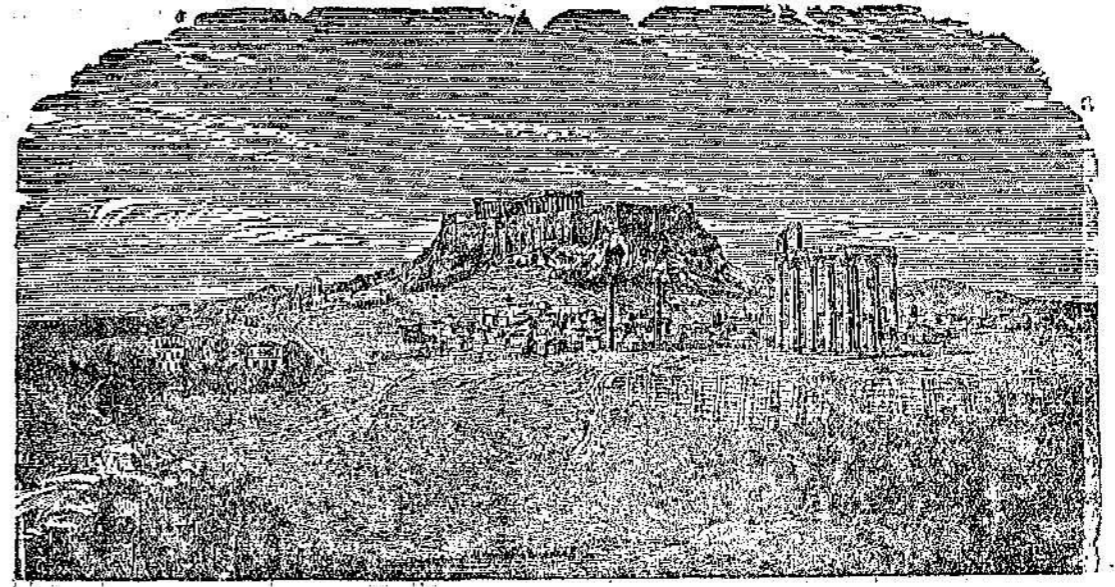
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΞΟΝ ΑΡΙΘ. _____

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
2213
ΚΥΡ. Γ. ΜΠΟΥΚΑΛΑΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΩΡΑΕ ΛΑΖ. Α. ΒΙΛΛΑΡΑ.

1872.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

1 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1871.

ΤΟΜΟΣ ΚΒ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 511

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

(Τίτλος. Ἰδε φολλ. 509.)

ΕΥΘΥΣΜΟΣ.

Τὸ δ' ἐφεξῆς παρεπόμενον ὁ κύων ἐστὶ σὸς, ἀλλ' ὁ κύων ἐστὶ πατήρ· ὁ κύων ἄρα ἐστὶ σὸς πατήρ, εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰ προηγούμενα, διότι ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν προκειμένων προτάσεων ἐπιτιθεὶς παραλείπεται ἡ γενικὴ τῶν κυριῶν, ἀναγκαῖα οὖσα εἰς προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας πατήρ, ἧτοι πατήρ τῶν κυριῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου παρατηρεῖται καὶ ἄλλη τις παραβίασις τῶν συλλογιστικῶν κανόνων, διότι ἐκάτερα τὰ κατηγορούμενα, ἐνῶ ἐν ταῖς προκειμέναις προτάσεσιν ἐπιτίθενται ἐπιμεριστικῶς ἧτοι τὸ σὸς καὶ τὸ πατήρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου, ὁ κύων ἀπεναντίας ἐν τῷ συμπεράσματι λαμβάνονται συλλήβδην, ὁ κύων ἄρα ἐστὶ σὸς πατήρ. — Ἡ παραβίασις δὲ αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν λογικευομένων σόφισμα συγκρίσεως· οἷον δύο καὶ τρία (ἐπιμεριστικῶς λαμβανόμενα) εἰσὶν ἄρτια καὶ περιττά· ἀλλὰ πέντε εἰσὶ δύο καὶ τρία (συλλήβδην λαμβανόμενα). Ἄρα πέντε εἰσὶν ἄρτια καὶ περιττά. Τοιοῦτον δὲ παρίσταται καὶ τὸ ἐν λόγῳ σόφισμα συνάπτου τὸ σὸς μετὰ τοῦ πατήρ, ἅτινα γραμματικῶς μὲν εἰσὶ συνδυαστά, λογικῶς δὲ ἀσυνδυαστά. Ὁ κύων ἐστὶ

σὸς (ἅτε ἀνήκων εἰς σὲ ὡς κτήμα σου), ὁ κύων ἐστὶ πατήρ (ἧτοι πατήρ τῶν κυριῶν), ἄρα ὁ κύων ἐστὶ σὸς πατήρ.

Παραπλήσιον δὲ τοῖς προηγούμενοις σοφισμασὶν ἐξελέγχεται καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Εὐδοδήμου ἐφεξῆς ἐπιβεχθέν, ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων προσδέεται πολλῶν ἀγαθῶν· πρὸς κατασκευὴν δὲ τῆς προτάσεως ταύτης παραλαμβάνονται ὠρισμένα τινὰ ἀγαθὰ, οἷον τὰ φάρμακα καὶ τὰ ὄπλα, ἐξ ὧν τὰ μὲν εἰσὶν ἀγαθὰ εἰς τὸν ἀσθενῆ, τὰ δὲ εἰς τὸν μαχητὴν, πλὴν ταῦτα μὲν οὐχὶ πολλὰ, ἐκεῖνα δὲ εἰς μετρίαν δόσιν· ἀλλ' ὅτι ἀληθεύει περὶ τῶν ὠρισμένων τούτων ἀγαθῶν, τῶν φαρμάκων καὶ τῶν ὄπλων, ὁ σοφιστής τὸ ἐπικτείνει καὶ εἰς πᾶν ἕτερον· ἢ ἐκ τινῶν μερικῶν περιπτώσεων συμπεραίνει καθόλου ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων προσδέεται πολλῶν ἀγαθῶν. Ἐνταῦθα οὖν παραβαίνεται ὁ θεμελιώδης κανὼν τοῦ συλλογισμοῦ, ὅτι τὸ περὶ τοῦ ὅλου ἰσχύον ἰσχύει καὶ περὶ τῶν καὶ ἕκαστα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Ἄλλ' ἐὰν τὰ μέχρι τούδε ἐλεγχθέντα σοφίσματα δύνανται ἐν συνόλῳ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς λογικαὶ παρατυπίαί, τὰ τούτοις παρεπόμενα κατὰ μέγα μέρος εἰσὶν ἀπλᾶ λογοπαίγνια σχηματισθέντα ἐκ τῆς διαφορουμένης συντάξεως τῶν λέξεων. Ὅθεν περιττὸν κρίνοντες νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τὰς ἐν τῇ ἐκθέσει ἐνδὲς ἐκάστου τούτων ἐπισημαφθείσας

ὁδηγίας πρὸς εὐχερῆ αὐτῶν ἐπίλυσιν, ἐπιστῶμεν μόνον ἐπὶ βραχύ τι τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προμνημονευθέντος ἐκείνου σοφίσματος, δι' οὗ ὁ Διονυσόδωρος περιοδικῶς ἐπισκώπτει τὴν Πλατωνικὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν. Ὁμολογήσαντος τοῦ Σωκράτους ὅτι τὰ κατὰ ἑστέραν αὐτοῦ γὰρ τοῦ καλοῦ πείροισι μέντοι ἐκάστῳ αὐτῶν κάλλος τι, ὁ Διονυσόδωρος διαστρέφων τὴν τροπικὴν σημασίαν ἣν παρὰ Πλάτωνος ἔχει ὁ φιλοσοφικὸς ὁρος πάρεστι, καὶ ἐκλαμβάνων αὐτὸν κυριολεκτικῶς καθάπερ ἐν τῇ κοινῇ χρήσει, ἐξάγει ἐντεῦθεν γελοιοῦδά τε καὶ ἀτοπα συμπεράσματα. Ἀλλ' ἔως ἀπορῆσαι τις διακτὶ δ' συγγραφεὺς σκιωδῶς μόνον καὶ ἐξ ἀπόπτου ὑπανίσσεται τὴν ὑπὸ τῶν σοφιστῶν διαστρεβλωμένην θεωρίαν του. Εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης ἀπαντῶμεν ὅτι ἐν τῷ παρόντι δὲν προτίθεται ὡς ἀναπόδεξή τε ἀρχὰς τοῦ φιλοσοφικοῦ αὐτοῦ συστήματος, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ βίψῃ εἰς τὰς ψυχὰς τὸν σπόρον τοῦτον τῆς φιλοσοφικῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ παχυλότης καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς σοφιστικῆς διανοίας δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῇ ἵνα ἀνακλύπτουσα ἐκ τοῦ σκοτούρου τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀντιλογίας ἐνατενίσῃ εἰς τὴν φωταυγῆ ἑστίαν πάσης γνώσεως, εἰς τὰς ἰδέας αὐτάς καθ' ἑαυτάς, αἱτινες ἀνανακλώμεναι εἰς τε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ εἰς τὴν περιστοιχίζουσαν αὐτὸ φύσιν, ἀποτελοῦσι τὸ κύριον θέμα καὶ τὸ ἀκρότατον τέλος τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας.

Διακεκρήσαντες οὖν χωρὶς ἐκάστην τῶν τριῶν τούτων ἑριστικῶν διαλέξεων, προβαίνομεν ἠδὲ εἰς περιληπτικὴν τινα παρατήρησιν κοινῇ ἐφαρμοζομένην ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐν αὐταῖς ἐμπεριλαμβανομένων σοφισμάτων. Ταῦτα τυπικῶς μὲν ἢ κατ' εἶδος θεωροῦμενα διακρίνεται, καθάπερ μέχρι τοῦδε παρετηρήσαμεν, εἰς δύο τάξεις ἢ συμπλέγματα, εἰς τῶν τὸ μὲν περιέχει (πλὴν τινῶν ἐξαίρεσεων) τὰ κατὰ παράδοξιν λογικοῦ τινος κανόνος, τὸ δὲ τὰ κατὰ διάφορον συντακτικὴν πλοκὴν τῆς αὐτῆς λέξεως σχηματισθέντα. Ἀλλ' ἢ κατ' εἶδος αὐτῆ τῶν σοφισμάτων διαίρεσις ἀποβαίνει ἀνεπαρκής, ἂν μὴ ἐπιπροσθεθῇ καὶ ἡ καθ' ὕλην διαίρεσις, ἂν μὴ ληφῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ πράγματα, πρὸς ἃ ἐκεῖνα ἀναφέρονται ὑπὸ τὴν ἐποψὴν λοιπὸν ταύτην τὰ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἑριστικῆς διαλέξεως καὶ τὰ δύο πρῶτα τῆς τρίτης, οὐσιωδῶς διαφέρουσι τῶν ὑπολοίπων· διότι τὰ μὲν οἴγουσιν ὄντως φιλοσοφικὰ προβλήματα, περὶ ὧν τότε μάλιστα αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ πεισματωδῶς πρὸς ἀλλήλας ἤριζον· τὰ δὲ στρέφονται περὶ παντοδαπὰ ἀντικείμενα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὅπως ἀδιαφοροῦντα περὶ τοῦ ἀντικειμένου, δυνάμει νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς κενόσπουδοι λογομαχίαι ἢ παιδαριώδη ἀθύρματα· τὰ μὲν τείνουσι κατὰ τὴν τῶν σοφιστῶν δοξασίαν ὅπως ὑποστήρι-

ξῶσιν ὅτι οὕτω ὁ ἐπιστάμενος οὐτε ὁ μὴ ἐπιστάμενος εἶναι δυνατόν νὰ μαθηθῆται τι, ὅτι οὐδέποτε οὕτω ἀπατάται τις οὐτε ἀντιλέγει, ὅτι ὁ ἐπιστάμενος ἐν τι ἐπίσταται ἅπαντα· τὰ δὲ κενὰ ὄντα πάσης ἐνοίας παίζουσι μόνον μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς ἐνοίας φλοιοῦ, μετὰ τῶν λέξεων, καὶ φέρουσι τοῦτο τὸ διακριτικὸν γινώσκμα, ὅτι ἀσθαιρέτως μεταπηδῶσιν ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἕτερον ἀντικείμενον¹⁾.

Μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν λοιπὸν ταύτην καὶ τὴν κατὰ τε τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην διαίρεσιν τῶν σοφισμάτων δυνάμεθα ἤδη ἀσφαλῶς νὰ θέσωμεν τὸ ζήτημα ἵτι συνάγομεν ἐκ τούτων, τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς παρεταταμένης ταύτης σοφιστικῆς ἐπιδείξεως, ἣτις πληροὶ τὰς πλείστας τοῦ διαλόγου σελίδας; Βεβαίως ὁ Πλάτων σκοποῦν προέβλετο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐθύδημου καὶ τοῦ Διονυσόδωρου ὡς ἀποκαλύψῃ ἡμῖν τὴν τέχνην τῶν συγχρόνων του σοφιστῶν, οἵτινες δεινοὶ περὶ τὸ ἀντιλέγειν ὄντες, ὄξεως περὶ πάντος πράγματος ἐρίζοντες, διέστρεφον τὰς κοινὰς πεποιθήσεις διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ δισταγμοῦ καὶ τῆς ψυχρότητος πρὸς πᾶσαν ὑγιᾶ ἀρχὴν τοῦ δικαίου, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς, οἵτινες καταπιβάζοντες τὴν φιλοσοφίαν εἰς ματαιώματα ζητήματα καὶ ἀποξηραίνοντες τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἐγίνοντο πρόσκαμμα εἰς τὴν τοῦ Πλάτωνος ἀποστολήν, ἀναγωνίως ἐπιδιώκοντες ὅπως ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς σοφιστικῆς ταύτης λύμης τὴν νεολαίαν μεταστρέφων αὐτήν εἰς τὴν σύντηκὴν καὶ βλαβίαν μελέτην τῆς ὄντως φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν διάλογον τοῦτον τοὺς σοφιστὰς ἐπιδεικνύοντας τὰς μαγγανείας καὶ τὰ γοητεύματα δι' ὧν ἐξέπληκτον τὴν φαντασίαν τῶν ἀκροατῶν καὶ συμπαρέσουρον εἰς τὸν σκοπὸν τῶν τοῦ πρωτοπείρους καὶ ἀπλοικωτέρου· σίναμα δὲ ἐδέησε νὰ παραστήσῃ αὐτοὺς ὑπ' ἑαυτῶν ἐξελεγχόμενους καὶ περιπίπτοντας ἐν τοῖς Θηράτρσι δι' ὧν τοὺς ἄλλους ἐσαγήνουσαν. Εἰς ταύτην δὲ τὴν σοφιστικὴν ἐπίδειξιν εἶναι οὐχ ἧττον ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ ἔντεχνος τῶν σοφισμάτων κατάταξις, διότι ἐνῶ κατὰ πρώτην ὄψιν φαίνεται ὅτι κατὰ συγκυρίαν καὶ ἀσκόπως ἐκφέρονται ὅτι προκαλοῦνται ὑπὸ τινος ἐξωτερικῆς ἀφορμῆς, ἢ ὑπὸ τινος ἀστεϊσμοῦ ἢ ἰδιοτροπίας τῶν διαλεγόμενων προσώπων, οὐσιωδῶς ὅμως ὑποκρύπτουσι τοιαύτην κανονικότητα καὶ ἀλληλουχίαν ὅσα ἐμπρέπει εἰς εὐμεθόδως συντεταγμένην πραγματείαν λογικῆς. Καὶ τοὶ πολλαχοῦ ὁ Πλάτων διὰ τοῦ προσώπου τοῦ διδασκάλου του καταπολεμεῖ τὸ σόφισμα, ὑποδεικνύει τὰ μέσα τῆς ἐξαλέξεως αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀναγκάζει νὰ παραστῆ γυμνὸν καὶ ἀψήμιυθιστον, οὐδὲ μὲν ὅμως περιβάλλει τὸν λόγον δι' ὅπου διδασκτικού καὶ ὄζοντος σχολαστικότητος· διότι καλλιτέ-

¹⁾ Παρ. Πλατ. Μελέτ. Β. Bonitz, 11. Περφ.

χνης ὃν οὐχ ἧττον ἢ φιλόσοφος, ἐπίσταται νὰ παρέχῃ ζωὴν καὶ χάριν εἰς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ θεωρίας, ὡς ἀρτὴν τὸ ἀληθές διὰ τοῦ καλοῦ καὶ νὰ συνδυάζῃ τὴν ἐπιστήμην μετὰ τῆς ποιήσεως. Ὄθεν καὶ ἐν τῷ ἀνά χειρας διαλόγῳ ὑπὸ τὴν κομικὴν μορφήν, ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ χαριεντισμοῦ καὶ τῆς εἰρωνείας ἀνελλίσσεται κανονικὴ σειρὰ λογικῶν τύπων, οὗς τινες μετὰ ταῦτα ὁ Ἀριστοτέλης ἀπεκδύσας τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν περικοσμήσεως, συστηματικῶς διεπραγματεύθη καὶ ἀνέλευσεν ἐν τινι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, τῷ ἐπιγραφομένῳ σοφιστικοῦ ἐλεγχού.

Ὄθεν ὁ Πλάτων ἀκριβῶς περιγράφας τὰν τρόπον τῶν ἑριστικῶν διαλέξεων, καὶ ἐπισταμένως θεωρήσας τὰ διάφορα εἶδη τῶν παρεξελεγχῶν, οὗς τινες χρωμάτων οἱ σοφισταὶ πρὸς στρέβλωσιν τοῦ ὄρθου λόγου καὶ νόθευσιν τῆς ἀληθείας, περαίνει τὸ μέρος τοῦτο τῆς πραγματείας του θέτων εἰς τὸ στόμα τοῦ Σωκράτους τὴν λακωνικὴν μὲν ἐκείνην ἀλλὰ λίαν ἐμφαντικὴν καὶ εὐστοχὸν ἐπίκρισιν τῆς σοφιστικῆς τέχνης, ὡδὲ πως ἀναφωνήσαντος· ὁ Εὐθύδημος καὶ Διονυσόδωρε, οἱ ἄνθρωποι ὅσα ἀπεδέχοντο κάλλιον νὰ ἧτῶνται ἢ νὰ νικῶσι διὰ τοιοῦτων ἐπιχειρημάτων οἷα ὑμεῖς χρησθε ἐν ταῖς συζητήσεσιν.

Ὁ Σωκράτης ἀποπερατώνσας τὴν πρὸς τὸν Κρίτων διήγησιν τῆς μετὰ τῶν σοφιστῶν συνεντεύξεως αὐτοῦ, προτρέπει παίζων τὸν φίλον του ὅπως ἀμφότεροι συμμαθητεύσωσι παρὰ τοῖς ξένοις ἐκείνοις, ἐπαγγελιομένοισι ὅτι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ διδάξωσι τὸν θέλοντα ὡς ἀποτίη αὐτοῖς μισθόν, καὶ ὅτι ἄνθρωποι οἰαδῆποτε ἡλικίας, οἰαδῆποτε διανοητικῆς καταστάσεως, οἰοῦντο πρὸς ἐπιτηδεύματος εὐκόλως δύνανται νὰ ἐκμάθωσι τὴν σοφίαν των. Ἀλλ' ὁ Κρίτων ἀφελῶς ὁμολογεῖ ὅτι προτιμῶ νὰ συναριθμηταί μετὰ τῶν περιφρονούντων καὶ ἀποστρεφόμενων τοὺς τοιοῦτους σοφιστικοὺς λόγους· μὴ τολμών δὲ ἀπ' εὐθείας ν' ἀποτρέψῃ τὸν Σωκράτη τῆς τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων ἀναστροφῆς, ἀπαγγέλλει αὐτῷ ὅτι ἤκουσε παρὰ τινος τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ συνδιאלέξει παρευθεμένων. Ἐνῶ, λέγει, περιεπάτουσαν προσελθὼν ἐμοὶ ἀνὴρ τις ἔχων μεγάλας ἀξιώσεις ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, εἰς ἐκ τῶν διασημοτέρων δικαιοκλήτων, ὁ Κρίτων, εἶπε, δὲν ἠκροάσθης τοῦς δύο ἐκείνους σοφοὺς ἄνδρας;—Οὐχί, ἀπεκρινάμην πρὸς αὐτὸν, διότι ἔνεκον τῆς συφροῦς τοῦ πλῆθους δὲν ἠδυνήθην νὰ πλησιάσω πρὸς ἀκρόασιν. Ἀλλὰ πῶς σοὶ ἐφάνησαν;—Μοὶ ἐφάνησαν, εἶπεν ἐκεῖνος, ὅτι ἐπανελάμβανον τὰ τετραμμένα αὐτῶν ληρήματα καὶ ὅτι κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν εἰς πράγματα οὐδενὸς ἄξια. Οὕτως ἀξιολεξέει ἐκεῖνος ἐλάλησεν. Ἀλλ' ὅμως εἶπον ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἢ φιλοσοφία εἶναι πρᾶγμα γοητευτικόν, εἰ καὶ τί γοητευτικόν, καλὸ τυχερὸν, ἀπεκρίνατο, μάλι-

στα τίποτε δὲν ἄξιζεν. Ἐάν παρευρίσκετο, ὁ Κρίτων, εἰς ἐκείνην τὴν συνδιάλεξιν, ὃ ἡσχύνετο, νομίζω, ὑπὲρ τοῦ σοῦ ἐταίρου, τοῦ Σωκράτους, ὅς τις ἦτον ἐπὶ τοσοῦτον μωρὸς, ὥστε ἐκὼν νὰ παραδῶσθαι ἑαυτὸν εἰς ἀνθρώπους οἵτινες ἀδιαφοροῦσιν εἰς ἕτι λέγουσιν, ἐπιλαμβάνονται δὲ τῆς προστυχοῦσης λέξεως· καὶ οὗτοί εἰσιν ἄριστοι τῶν καθ' ἡμᾶς περὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν λέγων. Ἀλλ' ὁμολογητέον, ὁ Κρίτων, ὅτι ἡ φιλοσοφία αὕτη καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ εἰς τὸ μάθημα τοῦτο ἀσχολούμενοι, εἰαί λίαν ἀδέξιοι καὶ καταγέλαστοι. Ἐγὼ ὅμως, εἶπεν ὁ Κρίτων, νομίζω, ὁ Σωκράτης, ὅτι οὕτε οὗτος οὐτε οὐδὲς ἄλλος δικαιοῦται νὰ ψέγῃ τὸ φιλοσοφικὸν μάθημα· νὰ θέλῃς ὅμως νὰ διαλέγῃσαι δημοσίᾳ μετὰ τοιοῦτων ἀνθρώπων, περὶ τούτου τὸ κατ' ἐμὲ, εἶχε δίκαιον νὰ σὲ μέμφῃται.

Ἀκολούθως δὲ ὁ Σωκράτης πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ Κρίτωνος ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὁ προσελθὼν αὐτῷ καὶ μεμφόμενος τὴν φιλοσοφίαν δὲν ἦτο ῥήτωρ οὐδὲ ἀνέβη ποτέ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ δεινὸς λογογράφος¹⁾, ἀποφαίνεται τάδε περὶ τῶν τελευταίων τούτων. Οὗτοί εἰσι, λέγει, κατὰ τὸν ἑρισμὸν τοῦ Προδίκου, μεθόρια τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Πιστεύουσι δὲ οὐχὶ μόνον ὅτι εἰσὶ πάντων σοφώτατοι, ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὑπολήπτουσι ὡς τοιοῦτους, ὥστε μόνον οἱ φιλόσοφοι γίνονται εἰς αὐτοὺς πρόσκαμμα τοῦ ὡς ἀπολαύσαι τῆς γενικῆς τῶν ἀπάντων ὑπολήψεως. Νομίζουσι λοιπὸν ὅτι ἐάν τούτους κατορθώσωσι νὰ δυσφημίωσιν, ἀναμφισβητήτως ἦδη παρὰ πᾶσι θέλωσι τύχειν τῶν νικητηρίων ἄθλων ἔνεκεν τῆς σοφίας των· διότι, καθάπερ δεξιάζουσιν, εἰσὶ μὲν ὄντως αὐτοὶ σοφώτατοι· ἀλλ' ἐν ταῖς ἰδίαις συνεντεύξεσιν ὑποσκελίζονται ὑπὸ τοῦ Εὐθύδημου καὶ τῶν ὁμοίων του. Θεωροῦσι δὲ ἑαυτοὺς σοφώτατους διὰ τινα λόγον λίαν πιθκνὸν, διότι εἰσὶν ἐφοδιασμένοι διὰ μετρίας δόσεως τῆς τε φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς· μετέχοντες δὲ ἀμφοτέρων ὄσον ἢ ἀνάγκη τὸ καλεῖται, ἀπολαύουσιν ἡσυχίης καὶ ἀκινδύνως ταῦς καρπούς τῆς σοφίας των.

Ἀλλ' ὁ λόγος των οὗτος εἶναι μᾶλλον εὐπρεπὲς ἢ ἀληθές· διότι ἐάν καὶ τὰ δύο, καὶ ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ πολιτικὴ, εἶναι ἀγαθὰ, καὶ ὄντως εἰσὶν ἀγαθὰ πρὸς διάφορον τέλος ἐκατέρω τεινούσα, οὗτοι μετέχοντες ἀμφοτέρων τούτων καὶ ἐν μέσῳ κείμενοι εἰσὶν ὑποδέστεροι τῶν τε φιλοσόφων καὶ τῶν πολιτικῶν ὡς πρὸς ἐκεῖνο τὸ τέλος, πρὸς ὃ ἐκάτεροι τούτων ἔχουσι τὴν σχετικὴν αὐτῶν ἀξίαν, καὶ τρίτοι

¹⁾ Ῥήτορες μὲν τὸ πάλαι ἐκαλοῦντο οἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συζητούντες ἢ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀγορεύοντες, λογογράφοι δὲ οἱ συγγράφοι τῶν λόγων πρὸς χρῆσιν τῶν διαδίκων ἀπαγγελλόντων αὐτοῖς ἐγκρίσιον τῶν δικαστῶν.

καθ' αὐτὸ ὄντες ἐκεῖνοι ζητοῦσιν ὅμως νὰ φαίνωνται πρῶτοι.

Ὁ δὲ Κρίτων ἀναλαβὼν τὸν λόγον, ἐγὼ, εἶπεν, ὦ Σώκρατες, καθάπερ πολλὰκις πρὸς σὲ ἀνεκοίνωσα, ἐν ἀπορίᾳ εἰμι περὶ τῆς τῶν υἱῶν μου ἐκπαίδευσως. Ὅταν μὲν συνδιελέγωμαι μετὰ σοῦ πείθομαι ὅτι εἶναι μορῖα, ἐνθὲν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τέκνων του καταβάλλει τις πλείους μερίμνας πῶς π. χ. εἰς γάμον συνερχόμενος νὰ διδῇ εἰς αὐτὰ μητέρα ἐξ εὐπατριδῶν τὸ γένος ἔλκουσαν, πῶς νὰ καθιστῶν αὐτὰ ὅσον τὸ δυνατόν πλουσιώτατα, ν' ἀμελῇ ὅμως τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν ὅταν δὲ ἀποβλέψω εἰς τινὰ τῶν ἐπαγγελιομένων νὰ ἐκπαιδεύσιν ἀθρώπους διστάζω, καὶ ἵνα εἶπω πρὸς σὲ τὴν ἀλήθειαν, οὐδένα ἐξ αὐτῶν εὐρίσκει κατὰλληλον εἰς τοῦτο τὸ ἔργον. Ὅθεν φοβούμαι νὰ προτρέψω τὰ τέκνα μου εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας.

Ἢ φίλε Κρίτων, εἶπεν ὁ Σωκράτης, ἐκ τοῦ ὅτι εἰς πᾶν ἐπιτήδειον καλὸν καὶ χρησίμον, οἷον εἰς τὴν γυμναστικὴν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν στρατηγίαν, οἱ μὲν φαῦλοι καὶ οὐδένα εἴποι ἀποτελοῦσι τὴν πολυπληθεστάτην μερίδα, οἱ δὲ σπουδαῖοι καὶ ἱκανοὶ εἰσὶν ὀλίγοι, ἐκ τούτου δὲν ἐπιτεταῖ ὅτι δεῖ ν' ἀποφύγῃ τις πάντα ταῦτα τὰ ἐπιτηδέματα καὶ νὰ τὰ ἀπαγορεύῃ εἰς τὰ τέκνα του. Οὕτω καὶ σὺ, φίλε Κρίτων, μὴ ἐξέταξες εἴτε εἰσὶν ἀγαθοὶ εἴτε κακοὶ οἱ τὴν φιλοσοφίαν μετερχόμενοι, ἀλλ' ἐρευνήσον μετ' ἀκριβοῦς ἐπιστάσις αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ μάθημα καὶ ἂν μὲν σοὶ φαίνεται φαῦλον, ἀποτρέπε ἀπ' αὐτοῦ μὴ μόνον τοὺς υἱοὺς σου, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄλλων ἂν δὲ ἀπεναντίας σοὶ φαίνεται σπουδαῖον καὶ τοιοῦτον οἷον ἐγὼ τὸ θεωρῶ, μετὰ θάρρους ἐπιδίωκε αὐτὸ καὶ ἐπασχολοῦ αὐτὸ καὶ τὰ παιδί σου. (Κεφ. XXX, σ. 304. C. —Κεφ. XXXII, σελ. 307. C.)

Ἐνταῦθα λαμβάνει μέρος ὁ διάλογος, ὃν ὁ συγγραφεὺς ὡς κατέλειπεν ἡμῖν ἀτελεῖ ἂν διεξήγεν αὐτὸν μέχρι τῶν σοφιστικῶν συζητήσεων, ἂν ταύτας μὴ συνεπλήρου καὶ διὰ τῆς ἀρτίως ἐκτελείσεως συνδιαλέξεως τοῦ Σωκράτους μετὰ τοῦ ἑταίρου τοῦ Κρίτωνος· διότι ὁ Πλάτων ὑπὸ θεωρητικὴν ἔποψιν ἀντιπαρθεύσας τὴν μέθοδον τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας πρὸς τὴν τῶν σοφιστῶν, καὶ καταφανῆ ποιοῦσάμενος τὴν περὶ τὸ ἐρίσειν καὶ τερατεῦσθαι ἀκατάσχετον τούτων ῥοπήν ἀπέναντι τῶν υἱῶν ἐκείνης δογματικῶν, ὥφειλε κατόπιν καὶ ὑπὸ πρακτικὴν ἔποψιν νὰ στηρίξῃ τὰς φιλοσοφικὰς του ἀρχὰς ὑπερασπίζων αὐτὰς κατὰ τῶν προλήψεων τῆς δημῶδου γνώμης καὶ κατὰ τῆς δοκησισοφίας τῶν καλουμένων λογογράφων.

Καὶ πρῶτον μὲν εἰσάγεται ὁ Κρίτων ὡς εκπροσωπῶν τὴν δημῶδη γνώμην, ἧτις ἀποδοκιμάζει μὲν

τὴν τῶν σοφιστῶν ἐριστικὴν τέχνην, ἀλλὰ δὲ ἔλλειψιν ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων διαστολῆς συμφύρουσα τὰ λογικῶς διεσπῶτα συνταυτίζει μετὰ τῆς σοφιστικῆς, καὶ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον ἀποκαλοῦσα σοφιστικὴ καὶ αὐτὸν τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Πλάτωνα. Ὅτι δὲ παρὰ τοῖς πολλοῖς τοιαύτη ἐπεκράτει προκατάληψις, τοῦτο ἐπιβεβαιῶται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους μηδερῆαν ποιουμένου ἐν ταῖς Νεφέλαις διαστολὴν μεταξὺ τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν συγχρόνων του σοφιστῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους βεβαιῶν τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀντισθένη καὶ τοὺς σοφιστὰς ἐν ἴσῃ μορῇ τίθεται, ἐπιχαριζόμενον αὐτοῦ ὡς τοῦ περιελάσῃ ἀγῶνας διατριβόντος ¹⁾. Ὅθεν ὁ Πλάτων βουδενικῶς διὰ τοῦ προσώπου τοῦ Κρίτωνος τοῦ ἐπιστηθίου φίλου τοῦ Σωκράτους, ὅτι ἕνεκεν τῶν σοφιστῶν τοσοῦτον διεβάλλετο ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγαθοὶ πολῖται ἐδίσταζον περὶ τῆς ἐκ ταύτης πηγαζούσης ὠφελείας καὶ χρησιμότητος, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κρίτων, ὁ εὐνούστατος τῷ Σωκράτῃ, τοσοῦτον κατεξάνιστατο κατὰ τῆς σοφιστικῆς, ὥστε δυσπίστως εἶχε καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ μετὰ περιπαθεῖς ἀγωνίας ἔβλεπε κλονιζομένην τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἑταίρου τοῦ Σωκράτους.

Δεύτερον δὲ ὡς ἐμπροσώπων τῆς δοκησισοφίας θεωρεῖ ὁ Πλάτων τὸ ἀμφίβιον ἐκεῖνο γένος τῶν λογογράφων, οἵτινες μέσσην ὁδὸν τένοντες μεταξὺ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς δὲν ἦσαν οὔτε φιλόσοφοι οὔτε πολιτικοί, ἐφ' ἔσον τῆς μὲν ἀκρῆς δακτύλου ἐγγέλλοντο, τῆς δὲ ἐπιπολαίας μόνον ἐπέψαυον λογογραφούντες ἐπ' ὠφελείᾳ ἄλλων. Οἱ τοιοῦτοι οὖν ὑπὸ ἡμιμαθείας καὶ καυφότητος ἐλαυνόμενοι παραγωγρίζουσι τὴν πραγματικὴν ἀξίαν καὶ δύναμιν τῆς φιλοσοφίας, συγχέοντες αὐτὴν μετὰ τῆς ἐριστικῆς οὐκ αἰτεῖρουσι τοὺς ἀποκλειστικῶς εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας τὸν βίον κατατριβόντας, καὶ δικτείνονται ὅτι μικρὰ δόσις φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς, μετρία τις ἐκμάθησις ἐκατέρωθεν τούτων εἶναι τὰ μόνα ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς κατάρτιστον ἀνθρωπικῆς παιδείας καὶ μορφώσεως. Ἄλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν οὕτως, καθάπερ ἀποφαίνεται ὁ Πλάτων, ἔχει ὄντως εὐπρέπειαν μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν· διότι μέσος ὁρος, μεθόριον μετὰ φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς, εἶναι τικινὸν σημασίας καὶ ἀνοήστιστον, ἅμα ὡς ἀναλογισθώμεν ὅτι κατὰ τὴν Πλατωνικὴν θεωρίαν ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη εἶναι ἀχώριστος τῆς πράξεως, καθάπερ ἀνωτέρω ὑπεστήριξεν ὁ Σωκράτης μετὰ τοῦ Κλεινίου συνδιαλεγόμενος ²⁾, ἐπομένως δὲ φιλοσοφία

¹⁾ Παράβ. Ἰσοκράτους Λογ. Βίον. § 1. Παναθ. § 25 καὶ κατὰ Σοφ. § 1. ²⁾ Σελ. 280. Β. Τοιαύτης τινὸς ἄρα ἡμῖν ἐπιστάτης δεῖ, ἐν ᾗ συμπέτοικον ἅμα τὸ τε ποιεῖν καὶ τὸ ἐπιστάσθαι χρῆσθαι τούτῳ ὅ ἐν ποιῇ.

καὶ πολιτικὴ συμπέτοισι κατὰ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν, καὶ ἡ πολιτικὴ ἵνα ἡ ἀξία τοῦ ὀνόματος τούτων δεῖον ὅπως ἐρεῖδηται ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας ὡς ἐπὶ ἐδραίας βάσεως ¹⁾.

Ἀλλὰ τίς ἄρα γε ὁ ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος ἀνωμόως μνημονευθεὶς λογογράφος, ὅστις ἤνεγκε μέλαιναν ψῆφον κατὰ τῆς φιλοσοφίας κατακρίνας αὐτὴν ὡς οὐδένως ἀξίαν; Οἱ μὲν ἀξιοῦσιν ὅτι ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται τὸν Ἰσοκράτη, οἱ δὲ τὸν Ὀρακόμαχον τὸν Χαλκηδόνιον, ἄλλοι δὲ ἄλλον τινα. Πλὴν εἰς ἡμᾶς πιθανώτερα φαίνεται ἡ γνώμη τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸν διάλογον ὁ Πλάτων διανοεῖται οὐχὶ ὀρισμένον τι πρόσωπον, ἀλλ' ἅπαντες ἐν γένει τὴν τάξιν τῶν λογογράφων· διότι ἂν ἀπέβλεπε πρὸς τινὰ τῶν συγχρόνων του ὁ περιέγραφε ζωηρότερον καὶ λεπτομερέστερον τὰς χαρακτηριζούσας αὐτὴν ιδιότητας, ἐνθὲν τὰ περὶ τοῦ λογογράφου τούτου ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος βηθέντα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τύπος ἐφαρμοζόμενος εἰς ἅπαντας τοὺς δημοτέχνους του. Ὅτι δὲ ὑπὸ τὸ πρόσωπον ἐνὸς μόνου συμβολικῶς παριστάνονται ἅπαντες, τοῦτο ἔχει τὴν λόγον του εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ διαλόγου, εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τοῦ διαλογικοῦ δράματος, οὐ τινος ὁ συγγραφεὺς θὰ παρεδίχετο τὸ πιθανὸν καὶ ὁμοίωθας, ἐὰν εἰσῆγε τὴν ὄλην ὁμάδα τῶν λογογράφων μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῆς σοφιστικῆς συνδιαλέξεως προσερχομένην τῷ Κρίτωνι.

Τὸ καθόλου σημαινόμενον καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ διαλόγου.

Μικρὰν τινα καρπούμεθα ὠφέλειαν ἐκ τῆς διαδοχικῆς ταύτης ἐπιθεωρήσεως ἐνὸς ἐκάστου τῶν μερῶν τῆς παραύσης φιλοσοφικῆς συγγραφῆς τοῦ Πλάτωνος, καὶ κινδυνεύομεν οἰοῦναι βεβηάζοντες νὰ διασπώμεθα πρὸς πολυσχιδὴ διανοήματα, ἂν μὴ ἐνταῦθα συλλάβωμεν καὶ τὴν πασῶν τούτων τῶν μερικοτήτων διικνουμένην καθόλου ἔννοιαν, ἂν μὴ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἡμετέρας μελέτης ἐπασχοληθῶμεν καὶ εἰς τὴν ἀνίχνυσιν τῆς τοῦ ὅλου ἐνόητος, ἧτις ζωοποιούσα τὰ καθ' ἕκαστα ἐμπροσθεῖ αὐτοῖς διοργανώσιν καὶ σκοπιμότητα.

Ὅθεν ἀπὸ τῆς περιωπῆς ταύτης ἐπισκοποῦντες τὸν διάλογον· αἱ πρῶτον ἀπαντῶμεν σημειώσεως ἀξίον· ὅτι οὗτος σύγκειται ἐκ πλείονων μερικῶν διαλόγων φορητῶν διατενομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους διασταυρουμένων· διότι μετὰ τὸν Πρόλογον, ἐν ᾗ προσεῖσάγεται ὁ Σωκράτης διηγουμένος πρὸς

¹⁾ Παρ. Πλάτ. Γοργ. σ. 21. Δ. ἕνα ὁ Σωκράτης περὶ ἑαυτοῦ λέγει, οἶμαι μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων, ἵνα μὴ εἶπω μόνος, ἰπιχειρεῖν τῷ θεῷ ἀληθῆς πολιτικῆς τέχνης.—Παράβ. καὶ Πολιτικ.

τὸν Κρίτωνα τὴν κατὰ τὴν προτεταίαν γενομένην μετὰ τῶν δύο σοφιστῶν συνδιάλεξιν, ὄνομα δὲ περιγράφονται τὰ συνδιαλεχθησόμενα πρόσωπα, μάλιστα δὲ τὰ κυριώτερα αὐτῶν, οἱ ἀδελφοὶ Εὐθύδημος καὶ Διονυσόδωρος, χαρακτηριζόμενοι ὡς ὄπλομαχοι, ὡς δεινοὶ ῥήτορες καὶ τελευταῖον ὡς διδάσκαλοι τῆς ἐριστικῆς τέχνης (Κεφ. I. σ. 271.—Κεφ. IV. σελ. 275. C.) ἔπεται τὸ διαλογικὸν μέρος περιέχον δύο μερικῶς διαλόγους, τὸν μὲν σατυρικόν, ἐν ᾗ οἱ δύο σοφιστῆαι ποιοῦνται ἐπιδειξίαν τῆς τέχνης αὐτῶν, διακρουμένον εἰς τρία τμήματα (Κεφ. V. σ. 275. Δ.—Κεφ. VI. 277. C.) εἰς Κεφ. XI. 283. Β.—Κεφ. XI. 283. Β.—εἰς Κεφ. XVI. 288. Δ.—καὶ Κεφ. XX. 293 Β. εἰς Κεφ. XXVIII. 303 Α.) τὸν δὲ σπουδαῖον, ἐν ᾗ ὁ Σωκράτης κατεχεῖ τὸν Κλεινίαν τὰ περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης διακρουόμενον εἰς δύο τμήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν (Κεφ. VIII. σ. 278. Β.—εἰς Κεφ. X. σελ. 282. Δ.) παρεῖρηται μετὰ τὸ πρῶτον καὶ δευτέρου τμήματος, τὸ δὲ (Κεφ. XVII. σ. 288. Α. μέχρι Κεφ. XVIII. σ. 290. Ε.) μετὰ τὸ δευτέρου καὶ τρίτου τοῦ σατυρικοῦ διαλόγου. Τέλος δὲ ὁ Ἐπιλογος περιέχει τρίτον τινα διάλογον μετὰ τὸ Σωκράτους καὶ τοῦ Κρίτωνος, ἐν ᾗ ἀνώνυμος τις λογογράφος ἐπιμένεται τὸν Σωκράτη λαμβάνοντα μέρος εἰς τοιαύτας μετὰ τῶν σοφιστῶν συνδιαλέξεις (Κεφ. XXX. σ. 304. Δ.—μέχρι τέλους.)

Οἱ δύο ἐκεῖνοι διάλογοι, εἰς τρία τμήματα διακρουόμενος σοφιστικὸς καὶ ὁ εἰς δύο Σωκρατικὸς, ἐξωτερικῶς μὲν διεξάγονται πάντῃ ἀγχοῖ ἀλλήλων καὶ ἀκοινώνητοι, ἰδίᾳ ἐκάτεροι πραγματευόμενοι τὸ θέμα τῶν ἐνευ ἀμοιβαίας· τινὲς ἐπαφῆς ἢ συγκρούσεως, ἐν οὐσίᾳ δὲ καὶ ἑνδομύχως ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ἀντιστοιχίαν καὶ συνάφειαν. Ἐκάτεροι περὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, περὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα στρέφονται· διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν οἱ σοφισταὶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Σωκράτης ἀνταγωνίζονται ὅπως προτρέψωσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν τὸν Κλεινίαν νέον εὐειδῆ, ἔλκοντα τὸ γένος ἐξ εὐπατριδῶν, οὕτως ἡ ὀρθὴ ἀγωγὴ καὶ ἐκπαίδευσις καθίσταται τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ καὶ γνωρίμοις πεφροντισμένον μέλημα, ἀλλ' ἐκατέρωθεν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐφορμίζονται ἐναντία μέσῃ, ἐναντίας μεθοδοί, διότι οἱ μὲν σοφισταὶ διὰ τῶν διφορούμενων ἐρωτημάτων τῶν ἐμβάλλονται τὸν νεανίσκον εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἀποδάβρυσιν, ὁ δὲ Σωκράτης διὰ τῆς σαφούς καὶ ὀρισμένης ἐκφράσεως τῶν ἐνοιῶν χειραγωγεῖ αὐτὸν ἵνα προλαμβάνῃ τὰ ἐρωτήματα τοῦ διδασκάλου του ἐκφέρει ἀφ' ἑαυτοῦ σπουδαίας κρίσεις ἐπὶ τοῦ προτεθέντος ζητήματος. (290 Β. καὶ ἐφ.) Καὶ οἱ μὲν σοφισταὶ καίτοι ἐπαγγελιομένοι ὅτι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ ἐγείρωσιν εἰς τὴν

ψυχὴν τοῦ Κλεινίου τὸν ἔρωτα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς μαθήσεως, ἀξιοῦσιν ἕως ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ μανθάνη τις, οὔτε νὰ ἐπίσταται, καὶ ἐπὶ οὐδεὶς ποτε ἀπατᾶται εἰς τὰς κρίσεις του. Ὁ δὲ ἀπεναντίας ὑποστηρίζει ἐν ἀμφοτέροις ταῖς μετὰ τοῦ Κλεινίου συνδιαλέξεσιν ὅτι μὴν ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀξίαν ἀπόλυτον' καὶ ἀφοῦ ἐτέθη ὡς δολογούμενον ὅτι *διδάκτωρ ἐστὶν ἡ σοφία*, οἱ ἡ ἐπιστήμη μανθάνεται, προχωρεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ὄντως ἐπιστήμη ἐξ ἀνάγκης συνδυάζεται ἐν ἑαυτῇ τὴν θεωρίαν μετὰ τῆς πράξεως. Ὅθεν ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσης ταύτης τῆς σοφιστικῆς πρὸς τὴν Σωκρατικὴν συνδιαλέξιν καταφαίνεται ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐνότης τοῦ Πλατωνικοῦ τούτου συγγράμματος. Οἱ σοφισταὶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ διαλόγου προκλινοῦμενοι ὑπὸ τοῦ Σωκράτους προθύμως ἀναδέχονται νὰ ἐπιδείξωσιν τὴν σοφίαν των· ἀλλὰ τὸ πρῶτον αὐτῶν δοκίμιον ἐκλαμβάνων ὁ Σωκράτης ὡς παιδιὰν καὶ ἀστείον πρὸς τὴν νεανίσκον, ἀντιτάσσει καὶ αὐτὸς ἰδίαν ἐπίδειξιν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπομιμούμενοι τὸ παράδειγμα τοῦ ἐπιχειρήσασιν σπουδαίαν ἐπίδειξιν τῆς προπρεπτικῆς αὐτῶν σοφίας. Διὰ τὴν δὲ ὀ Πλάτων εἰσαγεί ἐκατέρους ἐναλλάξ ἐπιδεικνύοντας τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας των; ἵνα ἐξάγῃ τὴν ἀνυπολόγιστον διαφορὰν καὶ διάστασιν τὴν μετὰ τῆς ματαίας ἐκείνης καὶ παταγώδους τῶν σοφιστῶν συζητήσεως, ἥτις παρ' οὐδὲν λογιζομένη τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἠλικύτητα ἐνασμενίζεται ἀπλῶς ἐρρίζουσα διὰ κενῶν τύπων καὶ ἀμφιβόλων λήξεων, καὶ τῆς συντόνου ἐκείνης καὶ ἐμβριθοῦς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἥτις ἀσχολοῦμένη περὶ τὴν βασιλίδα τῶν ἐπιστημῶν τὴν ἐν ἑαυτῇ περιλαμβάνουσαν τὴν πλήρη ἀρετὴν καὶ τὴν ἀκρατῆν πολιτικὴν τέχνην, ἐπιδιώκει τὴν εἰς τοὺς νέους διάδοσιν γονιμῶν καὶ θετικῶν γνώσεων.

Ὅθεν κατὰ τὴν ἐπίδειξιν ταύτην ἡ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐκπροσωποῦμένη ἀληθὴς φιλοσοφία παρασχούσα ἀναμφίλεκτον τεκμήριον τῆς ἀξιολογότητος καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀπέναντι τῶν σοφιστικῶν τερπνῶν καὶ ληρημάτων, ὧφειλε μετὰ ταῦτα διὰ τῆς ἐπιπροσθέτου διαλέξεως τοῦ Σωκράτους μετὰ τοῦ Κρίτωνος, νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὴν κατὰ τῆς προκαταλήψεως τοῦ κοινοῦ ἔθνους, ὅστις ὑπὸ ἀπειρίας συνέχευε τὴν σπουδαίαν ἐπιστημονικὴν συζητήσιν μετὰ τῆς ἀσκόπου σοφιστικῆς ἀντιλογίας καὶ κατὰ τῆς ἀδίκου κατακρίσεως τῶν δοκμισσοφῶν λογογράφων, εἴτινες παραγνορίζοντες τὴν φύσιν τῆς ἀληθῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν δυνάμιν τῆς τίθενται αὐτὴν ἐν παρέργῳ, περιφρονοῦντες τοὺς φιλοσόφους ὡς μικρολόγους καὶ περὶ τὰ φανῶτα καὶ οὐδενὸς ἀξία διατρέποντας.

Ἐκ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν τριῶν τούτων με-

ρικῶν διαλόγων καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους σχέσεως ἐξαγαγόντες εἰς φῶς τὸν σκοπὸν τῆς ὄλης πραγματείας, εἰκότως θαυμάζομεν τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἐντεχνον τοῦ συγγραφέως περὶ τὴν εὔρεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδιασματος· διότι οὐδὲν τι κεῖται ἄργον καὶ ἄκαιρον, ἀλλὰ τὰ πάντα κατὰ λογικὴν τινα ἀνάγκην συσπειροῦνται καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον, πρὸς τὸ αὐτὸ τέλεσμα, τὰ πάντα προσηφώς ἀλλήλοις συναρμολογοῦνται καὶ συμπλέκονται ὡς μέλη τῆς αὐτῆς ἐνοργάνου ἐνότητος.

Ὅτι δὲ τοιοῦτός ἐστιν ὁ σκοπὸς τοῦ ὅλου διαλόγου, ὅτι ὁ Πλάτων συγγράφων τούτον ἐδεσπόζοιτο ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ συντάξῃ ἀπολογία τῆς γενναίας φιλοσοφίας ἀπονέμων αὐτῇ τὴν ἐμπροσθοῦσαν θέσιν ἐν μέσῳ τῆς τότε ἐπιπυρατούσης διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως, ταῦτα προσεπιμαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τῆς τελευταίας ῥήσεως, ἣν ὁ συγγραφεὺς βάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ Σωκράτους, παραγγέλλοντος εἰς τὸν Κρίτωνα νὰ βασιανῆ ἐπισταμένως αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν φιλοσοφικὴν ἐπιστήμην ἀδιαφορῶν περὶ τῶν μετερχομένων αὐτῆν εἴτε εἰσὶ χριστοὶ εἴτε φαῦλοι. Διότι διὰ τῆς Σωκρατικῆς ταύτης παραγγελίας διδασκόμεθα ὅτι ἡ φιλοσοφία ἐπιδεικνύουσα αὐτὴ ἑαυτὴν καὶ ἀποκαλύπτουσα τὸν πραγματικὸν αὐτῆς πλοῦτον, διαλάμπει ἀπλότῳ φωτὶ οὐδαιμῶς ἐπισκοτουμένη οὔτε ὑπὸ τῶν ψευδῶς ἐπαγγελλομένων αὐτὴν σοφιστῶν οὔτε ὑπὸ τῶν εἴτε ἀγνοίας εἴτε δοκμισσοφίας ἐνεκεν ἐπιζητούντων νὰ τὴν παραμορφώσωσιν, ἀμαυροῦντες τὴν ἡλιοειδῆ τῶν χαρακτηριστῶν τῆς ἐνέργειαν.

Κεφαλληνία τῆ 1 Μαῖου 1871.

Η ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ.

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἄλλη τις ἀπέραντος ὄασις δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νείλου μετὰ τῆς ἐρήμου. Τὸ Δέλτα κυρίως εἶναι δῶρον τοῦ Νείλου, ὕψωθὲν βαθμῆδὸν ἐκ τῶν ὑδάτων διὰ τῆς γενομένης προσχώσεως ἐκ τῆς κατ' ἔτος καταθέσεως τῆς ἰλύος τοῦ ποταμοῦ, ὅς τις διὰ τῶν ἐτησίων πλημμυρῶν του διαφιλεῖ ἐπὶ πάσαν τὴν Αἴγυπτον ὅχι μόνον τὴν ἰλὸν ἥτις γονιμοποιεῖ τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν βλάστησιν ὑδάτα. Ἐπομένως ἡ καλλιεργούμενη γῆ εἶναι πράγματι ἡ κοίτη αὐτοῦ τοῦ τοῦ ποταμοῦ, ἡ κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἦττον εὐρεῖα χωρὶς τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ὁ ποταμὸς κατακλύζει κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγαλύτερας αὐτοῦ ἀναβάσεως. Πέραν ταύτης εἶναι ἔρημος στείρα καὶ ἀγονος.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἴγυπτου τῶν ὁποίων ὁ πλοῦτος

καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτὴ ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ἐτησίων τούτων πλημμυρῶν, ἐσπούδασαν μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὴν φορὰν καὶ τὰς περιόδους αὐτῶν, ἦτο δὲ φυσικῶς ἐπόμενον νὰ ἐκλυθῆ ἡ προσοχὴ των εἰς τούτο καὶ ὡς ἐκ τῆς περιοδικῆς ἐπανόδου τῆς πλημμύρας, καὶ ὡς ἐκ τῆς κανονικότητος τῶν φάσεων αὐτῆς. Οὕτω κατ' ἔτος τὴν ἑαυτῆς ἀναγγέλλει ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ φαινόμενον, τουτέστιν ἡ ὑψώσις ἀναφαίνεται εἰς ὀρισμένην ἡμέραν, ἐξακολουθεῖ ἐπὶ χρονικὸν τι διάστημα, ἡ διάρκεια τοῦ ὅποιου εἶναι οὐχ ἦττον ὀρισμένη, καὶ μάλιστα διαφέρουσα κατ' ὀλίγους τινὰς ἡμέρας. Μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται ἡ περίοδος τῆς ἐλαττώσεως, ἡ πρόοδος καὶ τὸ τέλος τῆς ὁποίας εἶναι ἐπίσης γνωσταὶ καὶ τακτικά. Ἡ κανονικότης αὕτη ἐκπλήττει τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ Νεῖλος καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν δι' Αἴγυπτου ῥοῦν οὐδένα ἄλλον ποταμὸν δέχεται, καὶ ἡ αὔξησις του γίνεται ἀνευ φαινομένης αἰτίας καὶ ὑπὸ οὐρανὸν ἐντελῶς γαλήνιον καὶ καθαρὸν.

Εἰς τίνα λοιπὸν αἰτίαν ν' ἀποδοθῇ τούτο; Πεθαίης εἰς πληθώραν ὑδάτων κατὰ τὰς πηγὰς αὐτοῦ τε καὶ τῶν κυριωτέρων συμβαλλόντων αὐτῷ ποταμῶν, καὶ πληθώραν, προσερχομένην ἐκ κλιματολογικῶν ἐπιρροῶν ἀμεταβλήτου χαρακτήρος. Ἀλλὰ τίνας εἰσὶν αἱ ἐπιρροαὶ αὗται καὶ τίμη τρόπον ἐνεργούσι; Τούτο εἶναι διπλοῦν ζήτημα εἰς τὸ ὅποιον ἦτο ἀδύνατον νὰ δοθῇ ἀλήθης λύσις πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν πραγματικῶν πηγῶν τοῦ ποταμοῦ τούτου, καὶ τῶν διαφόρων ποταμῶν τῶν συμβαλλόντων αὐτῷ. Ἀφ' ὅτου ἔμοις αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι ἀρηθρία ἡ ἑνωσις τῶν ὁποίων σχηματίζει τὸν αἰγύπτιον Νεῖλον ἐξηρησθῆσαν, καὶ ἰδίως ἀφοῦ οἱ Sprake Grant καὶ Baker ἀνεκάλυψαν τὰς δύο λίμνας αἱ τινες εἰσὶ πράγματι αἱ πηγὰι τοῦ λευκοῦ Νείλου, ἢ τούλάχιστον αἱ μεγάλαι δεξαμεναὶ ἐν αἷς συγκεντροῦνται τὰ ὑδάτα αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ διαθεσώσωμεν ὅτι κατέχουσαν πᾶσαν λεπτομέρειαν πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος. Ἐν τοσοῦτω πρὶν ἢ προσώμεν εἰς τούτο, θέλομεν ἐκθέσει τὴν τρόπον γίνεται ἡ ἀνάβασις τοῦ Νείλου ἐν Αἴγυπτῳ, σημειοῦντες συγχρόνως τὰς ἀκριβεῖς χρονολογίας τῶν κυριωτέρων αὐτῆς φάσεων.

Ὁ αἰγύπιος Νεῖλος ἄρχεται, ἦτοι λαμβάνει τὸ ὄνομα τούτο ὀλίγον κάτωθεν τοῦ Καρτοῦρ, εἰς τὴν θέσιν ὅπου γίνεται ἡ συμβολὴ τοῦ κυανοῦ καὶ λευκοῦ Νείλου, βέαν οὗτα μέχρι τῆς Μεσογείου. Μετὰ τῶν δύο τούτων ἄκρων γίνεται ἡ πλημμύρα, ἢ τις παρήγαγε μὲν τὸ γεωργήσιμον ἔδαφος τῆς Αἴγυπτου, ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ μέχρι τοῦδε γονιμοποιουσα αὐτό. Οὕτω δ' ἐν Καίρω ἐπὶ παραδείγματι διαμένων, δύναται νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀκριβῆ ἐκεί-

νην τάξιν μεθ' ἧς τὸ φαινόμενον τούτο τῆς ἀναβάσεως παρουσιάζεται.

Ἡ πρώτη ἀνάβασις τοῦ ποταμοῦ παρουσιάζεται πραγματικῶς ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν θερινῶν τροπῶν. Τὴν ἑσπέραν τῆς 5/17 Ἰουνίου φαίνεται τὰ πρῶτα ὑδάτα, καὶ οἱ κάτοικοι διακλήρου τῆς Αἴγυπτου πανηγυρίζουσι τὴν ἐμφάνισιν διὰ δημοσίων ἑορτῶν. Τὰ ὑδάτα ταῦτα ἀναμένονται μετὰ μεγάλης ἀνυπομονήσεως, καθ' ὅτι ὡς καθαρὰ καὶ διαυγῆ ἐλαττωσὶ τὰς ἀκαθαρσίας τοῦ ὑπάρχοντος ἡδὴ στασιμῶ ὕδατος, τῆς δὲ προσεγγίσεώς των προηγεῖται ἐπὶ τινὰς ἡμέρας πυκνὴ δρόσος καθαρίζουσα τὴν ἀέρα ἐκ τῶν δηλητηριαζόντων αὐτὸν μiasmμάτων. Τὰ πρῶτα ταῦτα ὑδάτα ἔρχονται ἐκ τοῦ κυανοῦ Νείλου· ἡ δὲ ἀνάβασις ἀπ' ἀρχίσασα ἐξακολουθεῖ τακτικώτατα μέχρι τῆς 5/17 Ἰουλίου, ὅτε διὰ μιᾶς ἀναφαίνεται σπουδαία ὑψώσις προερχομένη ἐκ τοῦ λευκοῦ Νείλου, ὅς τις συνεισφέρει μεγαλύτερον ὄγκον ὕδατος ἢ ὁ κυανός, συγχρόνως ὅμως ἡ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ μεταβάλλεται, θολοῦται τουτέστι ὑπερβολικῶς, καὶ ἀπὸ τῆς 19/31 Ἰουλίου λαμβάνει χρῶμα κοκκινωτὸν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ποσότητος τῆς ἰλύος ἣν σύρει μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χρῶμα ταῦτα διατηρεῖ μετὰ ταῦτα. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης τὰ ὑδάτα τοῦ Νείλου συνέρονται ἐντὸς τῆς κοίτης των δι' ἰσχυρῶν προχωμάτων ἐπὶ ταύτῃ κατασκευαζομένων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς δευτέρας ταύτης ἐξογκώσεως τῶν ὑδάτων ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ποταμοῦ κατανατᾷ οὐσιωδῶς ὑψηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ ἐν ταύτῃ ἐξακολουθεῖ ἀναβαίνων ἐπὶ πολλὰς εἰσέτι ἑβδομάδας, ἀνοίγεται διέξοδος αὐτῶν εἰς τὰς διαφόρους μεγάλας διώρυγας, διὰ τῶν ὁποίων ἡ πλημμύρα διαδίδεται καθ' ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου. Κατὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου ἀνοίγεται μετὰ μεγάλης ἐπιστημότητος ἡ ἐν Καίρῳ διώρυξ, καὶ αἱ γινόμεναι ἑορταὶ ὑπερυμψίζουσι εἰς τὸν θεατὴν τὴν ἐπιστημότητα μεθ' ἧς ὁ στρατηγὸς Ναπολέον κατὰ τὴν 6/18 Αὐγούστου τοῦ 1798 ἐνασκολούμενος εἰς τὸν οργανισμὸν τῆς παρ' αὐτοῦ κατακτηθείσης Αἴγυπτου, ἐπανηγύρισε τὴν τελετὴν ταύτην.

Ἡ ἀνάβασις ἐν τοσοῦτω ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀλλ' εἶναι ὀλιγώτερον ἐπιστημότη, καθότι ὁ Νεῖλος τότε ἀποτελεῖ πραγματικὴν θάλασσαν διακοσίων λευγῶν μήκους ἐπὶ 4—5 πλάτους, ἐπομένως τὸ ὕψος τοῦ δέν δύναται νὰ αὐξάνῃ εἰμὴ ἐλαφρῶς. Φθάνει τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς ἀναβάσεώς του κατὰ τὴν φθινοκαιρινὴν ἰσημερινὰ μεθ' ἡμέρας ἐκατὸν ἀπὸ τῆς πρώτης ὑψώσεως· ἐνίστε ὅμως μετὰ τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἐλαττώσεως τῶν ὑδάτων ἐπέρχεται νέα ἀνάβασις, καὶ τότε ἡ πλημμύρα διαρκεῖ 120 ἡμέρας. Τὴν 3/4 Ὀκτω-

Ερίου η και βραδύτερον ενίοτε, αρχεται η υποχώρησις των υδάτων και εξακολουθει επί τόνον χρόνον όσον σχεδόν και κατά την ανάθεισιν, μεχρικού φθάση εις τό σύνθηος σημειον, ότε ό ποταμός βρεί πλέον ήσυχως μέχρι της εποχής καθ' ην η ανάθεισις επαν- αρχεται. Εκ τούτου οι αρχαιοί Αιγύπτιοι καταμέτρουν τόν χρόνον και τās γεωργικός εργασίας των σύμφωνα με τās διαφόρους φάσεις του ποταμού, διαορίζοντες τό έτος εις τρεις περιόδους εξ εκάτων εϊκοσι ημερών έκαστην. Η πρώτη τούτων αρχομένη από των θερινών τροπών και διαρκουσα μέχρι της φθινοπωρινής Ισημερινής, ήτο ή της πλημμύρας της γονιμοποιούσας την γην· ή δευτέρα, ή της βλαστήσεως, αρχετο από των μέσων Οκτωβρίου, ώραν της σποράς των κρηών και έλκυε τόν Μάρτιον ότε αρχετο τό θέρος· και ή τρίτη, αρχομένη από της έαρινής Ισημερινής συνεπλήρου τόν κύκλον του ένιαυτου λήγουσα κατά τās θερινάς τροπάς.

Βελθίσαντες ούτω τά φαινόμενα ταυτα ερχόμεθα ήδη να είπωμέν τινα και περί των παρζόντων αυτά αιτίων και των λόγων οι τινες εξασφαλίζουν την περιοδικήν επάνοδον αυτών μετά τολαύτης ακριθείας.

Επί του κεντρικού όροπεδίου της Αφρικης κείται δύο μεγάλοι λίμναι, οι δνομασθεισαι Βικτώρια Νουάνζα, και Άλθέρτ Νουάνζα· αυται δε εισιν οι δύο μεγάλοι δεξαμεναί των πηγών του Νείλου· οι επικρατοϋντες εκεί ανατολικοί άνεμοι, ώθησει προς τή όρη του έκ του Ινδικου ωκεανου αναδιδομένου ατμού, οι τινες συμπυκνούμενοι και καταπίπτοντες εις βροχήν ή χιόνα προξενουσι τολαύτην ύγρασίαν, όστε αν και ή χώρα εκείνη κείται υπό τόν Ισημερινόν, ό μέσος όρος της θερμότητας ούδέποτε υπερβαίνει τόν του Καίρου (24°). Μήνεις τινές, ακριβώς οι του ημετέρου χειμώου, εισιν εκεί ξηρότεροι και θερμότεροι των επίλοιπων του έτους, και κατά την περίοδον ταύτην ή επιφανεια των μεγάλων εκείνων λιμνών ταπεινούται όλιγον συνεπεία της εξατμίσεως. Αλλά περί τās αρχάς Ιανουαρίου αρχονται οι βροχαι, οι τινες εξογκουσι τούς διαφόρους χειμάρρους, αυξανόμεους και εκ της τάξεως της χιόνος, κατά συνέπειαν παρατηρείται τότε ύψωσις της του Λευκου Νείλου καθισταμένη επαισθητή εν Γονδοκόρρ τήν 12 Φεβρουαρίου (ε. π.) και ή τις λαμβανομένης ύπ' ύψιν της ταχύτητας του ρεύματος ώφειλε να φανή εις τό Καρτούμ τήν 25 Μαρτίου. Επειδή όμως από Γονδοκόρρου μέχρι Καρτούμ ό Λευκός Νείλος διάρχει δι' άπειρών έλών, τό πλατος των όποιών είναι ίσον προς τό της Αθριατικής, και εν μέρει εμποδίζεται ό ρους αυτού εκ της εξακλώσεως του επί τολαύτης επιφανείας, καθώς και εκ της ανάγκης του να συμπαρασύρη τό σάσιαμα και έλώδη παλαιά ύδατα, ό τινος εμ-

ποδίζουνσιν ούσιωδώς τό ρεύμα, διά ταυτα αντί να φανώσιν εις τό Καρτούμ τὰ πρώτα νέα ύδατα την 25 Μαρτίου, παρουσιάζονται μόνον τήν 7 Μαΐου άφου προηγήθησαν τὰ ακάθαρτα και έλώδη ύδατα, ό τινος κελούμενα υπό των έντοσιών πράσινα φθάνουσιν εις Κάιρον περί την 25 Μαΐου.

Αί βροχαι εν τούτοις αρχίζουσαι εις τās περί τās λίμνας εκείνας χώρας εξακολουθουσαι άνευ διακοπής επί διαφόρους μήνας, και ή ανάθεισις του Λευκου Νείλου προχωρει, ει και βραδείως κατ' αρχάς ως εκ των κωλυμάτων ό τινος απαντώσι τὰ ύδατα εις τόν δρόμον των. Κατά τόν αυτόν περίπου καιρόν αρχεται και ή εποχή των βροχών εις την Αθιοπυϊαν, όπου κείται ή λίμνη Τζάνα, ή δεξαμενή αυτη του Κυανου Νείλου. Η περίοδος αυτη αρχεται όλιγον βραδύτερον ή κατά τās υπό τόν Ισημερινόν χώρας, και διαρκει όλιγώτερον καιρόν, άλλ' ό Κυανός Νείλος κατέχων διπλάσιαν κλίσην της του Λευκου, και περιωρισμένος ών καθ' όλόν τό μήκος του αυτου μεταξύ ύψηλων όχθών οι τινες συνέχουσι τὰ ύδατα, επιβραδύνεται ταχύτερον εκ της αυξήσεως των υδάτων, και δια τούτο ή ανάθεισις του φαίνεται εις τό Καρτούμ τήν 15 Απριλίου ήτοι 23 ημέρας πρό της του Λευκου Νείλου. Τὰ ύδατα αυτου ρεοντα επί βραχωδών κλιτύων εισι καθάρωτατα, και είναι αυτὰ εκείνα ό τινος φθάνοντα εις Κάιρον περί τās θερινάς τροπάς προξενουσι την πρώτην ανάθεισιν του ποταμού, και μιγνόμενα με τὰ παλαιά πράσινα διασκαδίζουσι τās επιβλαβείς ιδιότητας τούτων. Εν τή μεταξή ό Λευκός Νείλος κατακλύσας τās άνωθεν του Καρτούμ άχαιεις έλώδεις εκτάσεις και αναπληρώσας τήν εκ τούτου άπώλειαν μεγάλου όγκου υδάτων εκ των εξακολουθουσών βροχών, εισέρχεται εις τό τακτικόν ρεύμα του και ή ύψωσις του γίνεται πλέον καταφανής. Επειδή δε ό όγκος των υδάτων αυτου είναι άσυγκρίτως μεγαλύτερος των του Κυανου, προσζενει την αϊφνιδίαν εκείνην και ταχίαν άνάθεισιν του αιγυπτίου Νείλου ή τις, ως είπομεν, γίνεται εν Κάιρρ τήν 5 Ιουλίου, και δια της όποιας πληρουνται οι διάφοροι διάορυγες και πλημμυρίζεται ό τόπος. Η δε μεγάλη πρόοτις της ίλύος ήν τὰ ύδατα ταυτα φέρουσι μεθ' αυτών, και ήτις δέν κατακαθίζει έφθσον τὰ ρεύματα κινούονται, καθιστά τὰ ύδατα του ποταμού κοκκινωπά, και παχύνει και γονιμοποιει τās κατακλυθεισας γλίας, έφ' αν ή ίλύς αυτη κατακαθίζει διαρκούσης της πλημμύρας. Αί γλίας αυται έσχηματίσθησαν δια του τρόπου τούτου προς βλάβην των υπό τόν Ισημερινόν χωρών, εξ αν ό Λευκός Νείλος αφαιρών κατ' έτος μεγάλους όγκους γής συμπαρασύρει μεθ' έαυτου. Εφ' όσον οι βροχαι εξακολουθουσι βραχδάται και διαρκεις εις τās χώρας εκείνας,

ή ανάθεισις του ποταμού εξακολουθει, ή δε κατάθεισις δέν αρχεται ειμή περί την φθινοπωρινήν Ισημεριν, ότε οι βροχαι χωρις να παύσωσιν έντελώς δέν είναι όμως πλέον και αρκετά άφθονοι ώστε να δύνανται να κρατήσωσι τὰ ύδατα του ποταμού τόσον ύψηλά· ουχ ήττον τὰ εξ αυτών ύδατα συγκεντρώμενα εις τās προαναφερθεισας λίμνας συντελοουσι μεγάλας εις τό να βραδύνωσι την κατάθεισιν του ποταμού, και εξακολουθουσαι επί τινος μήνας άκομη παρτέοντα ποσότητά τινος υδάτων εις αυτόν.

Όθεν πράγματι ή ανάθεισις του Νείλου όφείλεται εις την κλιματολογικήν κατάστασιν της Αθιοπυϊας και του υπό τόν Ισημερινόν όροπεδίου της Αφρικης (καθότι υπό τὰ τροπικά εκείνα κλιματα οι άρει του έτους εισιν αμετάβλητοι), και εις τούς τακτικώτατα πνέοντας ανατολικους άνεμους, οι τινες ώθησει τās εκ του Ινδικου ωκεανου εξατμίσεις προς τό κεντρικόν όροπέδιον της Αφρικης. Εις ταύτην λοιπόν την άτμοσφαιρικήν κατάστασιν των μερών εκείνων δυνάμεθα μόνον να ανευρωμεν τās πρώτιστας αιτίας του παραδόξου τούτου φαινομένου, τό όπειον επί τολαύτον χρόνον έμενεν αϊνγμα άλυτον και περιπλοκόν.

(Εκ του Αγγλικου.)

L. ΑΥΑΘΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ.

(Συνέχ. και τίλος. Ιδι φυλλ. 810.)

Αλλά και παρὰ τοις ημετέροις ή δνομασία Μάνηγα απαντά και ίδια παρὰ τή τίτλω του επισκόπου λεγομένου «ο Μαννης». Πλείστα όσα έγγραφα επισκόπων διαφόρων χρόνων μαρτυρουσι τούτο δια των υπογραφών αυτών· εν των έγγραφων τούτων (ιδε παρὰ Κωνστ. Σάβα (Τουρκοκρατ. Έλλ. σελ. 200) εκδεδωμένον κατά τό 1642 Οκτωβρίου 8 προς τόν Δουκα Νεβέρ, και φέρον την σφραγίδα του τότε επισκόπου Νεοφύτου, εν ή παρατηροϋνται δύο χειρες, εξ αν η μὲν κρατει ξίφος ¹⁾, ή δ' έτέρα σταυρόν μετά δύο αστέρων κλ. περίξ δ' αναγιγνώσκειται τό όνομα «Νεοφύτος, ταπεινός επισκοπος Μαννης». Εσχάτως δ' εις Οϊτύλον εν τή οικία Ζαγαλῆ Στεφανοπούλου, του πάππου του όποιου δημοσιεύεται ήδη ή βιογραφία εν Πανδώρα Τόμ. ΚΑ, σελ. 44.

¹⁾ Η κρατούσα τό ξίφος χειρ είναι τό σύμβολον της φυσικής τοπογραφίας της Μάνης, όπερ και εις τήν σημαίαν αυτών οι Μανιάται έφερον κατά τόν μεσαιώνα. Τοιαύτην σημαίαν έχουσαν χειρα βαστούσαν ξίφος, διασωζομένην εν τή οικία Γερμανου Μουρομώλην θίου έξεικονισει εν τή προσχωει εκδοθεσόμενη Τοπογραφία της Μάνης. Περι του βραχιονος Μαννης (Βρασιο do Manis) ιδε άνωτέρω τά εν αρχή τή παρούσης διατριβής εκτεθειμένα.

νήτύχισα να εδρα τό εξής έγγραφο, όπερ ήδη τό πρώτον δημοσιεύω, έχον ώσι·

« Εφάνη έμένα καλό του Μιχαλάκη του Κοσμά του Αντινοπούλου και έλαβα από τό Δεσπότη γράσια πνήντα, να γροικιούνται εις ένα χρόνο τὰ δεκα ένδεκα, και διά βεβαίωσι καθαρή του εδωσα τὰ μαχαίρια μου εις τὰ χέρια του και ε δέν ήθελα του δωσει τὰ άσπρα του εις τό χρόνο· να μην έχω πλέον να κάμω εις τὰ μαχαίρια μόνον· να ένα κλά δομένα.

1660. Απριλίου 26.

† Εγ' ό Μιχαλάκης στεργομαι τό άνωθε γεγραμμένο † Ηλιος Στεφανόπουλος μάρτυρας.

Ο Θεοφιλέστατος Επισκοπος Μαννης Ιωάσαφ.»

Εκ του έγγραφου τούτου αποδεικνύεται, ότι μετὰ τόν Νεοφύτον, άγνωστον πόσον ζήσαντα, αναφαίνεται επισκοπος Μαννης ό Ιωάσαφ, αλλά και ούτος πόσον επέζησεν άγνωείται. Ηδρα των επισκόπων ήν τό της Μαννης φρούριον, εξ ου και ό τίτλος ό επισκοπικός προήλθεν. Αλλά τὰ περί του φρουριου τούτου παρακατιόντες θέλομεν διεξέλθει εν έκτάσει. Πρότερον ή επαρχία Οϊτύλου είχε πέντε επισκοπάς, οι τινες ήσαν οιδε: Α' ή της Μαννης. Β' ή του Ζυγού. Γ' ή της Μηλέας. Δ' ή της Αλδρουβίστης και Ε' ή του Σταυροπηγίου ή Ζαρνάτας. Ο τελευταίος έπειτα έλαβε και τόν τίτλον τόν δι «Μητροπολίτης Ζαρνάτας, υπέρτιμος και έξαρχος πάσης Μαννης». Αλλ' οι πέντε θρόνοι συνεχωνούθησαν εις ένα, τόν του Οϊτύλου, ου και φέρει ό ήδη επισκοπος τόν τίτλον.

Εκ πάντων τούτων συνάγεται, ότι τό όνομα Μανη είναι τό αληθές όνομα της Μάνης αναμφηρίστως. Αλλά πόθεν προήλθε τό όνομα; πώς και διατί και μέχρι ποίων αιώνων αναβαίνει ή καταγωγή της δνομασίας ταύτης; — Εις τās έρεύνας ήμων υποβοηθούμενοι παρὰ της ιστορίας, τοπογραφίας και έτυμολογίας, ως προσπαθήσωμεν όπως τύχωμεν του σκοπούμενου.

Και παρὰ μὲν τοις ιστορικοις ανευρισκομεν και ίδια παρὰ Κωνσταντίνω τῷ Πορφυρογενήτῳ τάδε· αϊστέον ότι οι του Κάστρου Μαννης οικήτορες ουκ εισιν από της γενεας των προϋρθηέντων Σλαώνσ κλπ. (Κωνστ. Πορφυρογ. προς τόν ίδιον υϊόν Ρωμανόν σελ. 134. εκδ. Βανδουρ). Ενωταύθα λοιπόν βλέπομεν, ότι ή καταγωγή της δνομασίας Μαννης αναβαίνει μέχρι του Η' αιώνος μ. Χ. και ότι ήν περιωρισμένη εις την διοικητικήν περιφέρειαν του φρουριου Μαννης μόνον; και μετά ταυτα επεκταθίσασ καθ' άπασαν την Λακωνικήν, κατ' όλιγον εξενίκησε και διασώζεται μέχρι σήμερα. Ποῦ δε όπηχε τό φρούριον της Μαννης, και ποία τὰ αιτία της εις

νιον, τὸ ὁποῖον, εἰ καὶ ἀγροίκως κατασκευασμένον, ἐφαίνετο πλεον ἀναπτυκτικὸν τῶν χωλῶν θρανίων τοῦ πρώτου δωματίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκοδόμος ἐξέβαλεν ἀπὸ τινος ἱματιοθήκης κατάλευκον πανίον, τὸ ὁποῖον ἀπλώσασα ἐπὶ τοῦ θρανίου ἐκάλεσε τὸν ξένον νὰ καθῆσθαι. Οὗτος δὲ συγκινηθεὶς διὰ τὴν τόσῃν εὐπροσηγορίαν, ἀπλὴν μὲν ἀλλὰ ἐγκάρδιον, εὐχαρίστησε τὴν γυναῖκα καὶ καθήσας περιέφερε σιωπηλῶς τὸ βλέμμα εἰς τὸ δωμάτιον ὡς ἂν ἐζήτει τι ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην τὴν ῥόζαν. Ἐνῶ δὲ εἶχε τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην ἡσθάνθη αἴφνης μικρὰν χεῖρα εἰσαγομένην σιγᾶ σιγᾶ εἰς τὴν πλατάνου καὶ χυδαίουσαν τοὺς δακτύλους του. Ἀπορήσας διὰ τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς ἀγάπης ἐστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδε τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον τὸν παρετήρει μὲ μειδίαμα οὐράνιον καὶ μὲ τόσην ἀγάπην, ὡς ἂν ἦτο πατὴρ ἢ ἀδελφός του.

— Ἔλα ἐδῶ, Μικρὲ Πέτρε, εἶπεν ἡ μήτηρ, δὲν πρέπει, παιδί μου, νὰ ἦσαι τόσοσιν τολμηρός.
— Ἀλλ' ὁ Μικρὸς Μέτρος φανεῖς ὅτι δὲν ἤκουσεν, ἐξηκολούθει ν' ἀτανίζη καὶ νὰ ὠπεύη τὸν ἄγνωστον, συγκινηθέντα διὰ τὴν ἀνεξήγητον συμπάθειαν τοῦ παιδίου.

— Πόσον τὰ γαλανὰ σου μάτια εἶναι γλυκὰ, καλὸν μου παιδάκι, εἶπε. Τὸ βλέμμα σου φθάνει ἔως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου. Εἶσαι τόσοσιν καλὸν ὥστε θὰ σὲ δῶσω κάτι τι διὰ νὰ μ' ἐνθυμῆσαι.

Καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τὸν κόλπουν του μικρὸν ἀργυρόπλεκτον βαλάντιον, κεντημένον μὲ μαργαρίτας καὶ περιέχον μικρὰ τινὰ νομίσματα, τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον παρετήρησε μὲ χαίρων τὸ δῶρον, δὲν ἀφῆκεν ὅμως τὴν χεῖρα τοῦ ξένου. Ἦ δὲ μήτηρ πλησιάζασα εἶπε πρὸς αὐτὸ μὲ ὑψος ἐπιπλήξεως.

— Πέτρε, Πέτρε! μὴν εἶσαι χωριάτης, εὐχαρίστησε τὸν κύριον καὶ φίλησε τὸ χεῖρ του.

Τὸ δὲ παιδίον ἀσπασθὲν τὴν χεῖρα τοῦ ξένου, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, εἶπε μὲ φωνὴν ἡχηρὰν.

— Εὐχαριστῶ, Κ. Ἰωάννη μακρό.
("Ἐπειτα συνέχεια")

ΜΑΡΚΟΥ ΜΑΜΟΥΝΑ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ.
Μετάφρασις διὰ στίχων τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίστως.

Σ. Κ. Οἰκονόμω Ἰ. ὁ Σακκελίων εὐ πράττειν.

Οὗτοι, μὰ τὴν φιλίαν αὐτῶν, ἐπιλήσμων ἔγωγ τοῦ καθήκοντος, καὶ δὴ τοῦ πρὸς τὸν ἑμὸν Οἰκονόμον,

οἷ τῶν χαρίτων τὸσάκις καταπεπολαυκῶς εἰμὶ καὶ γὰρ μὴ συνεχῶς γράφω, φίλη κορυφή, ἀλλ' οὖν ἐν τοῖς μυχαιτάτοις τῆς ἐμῆς καρδίας ἀνεξαλείπτως ἐντετυπωμένον φέρω τοῦ πανσεβαστοῦ μοι προσώπου τὴν χαρίεσσαν εἰκόνα. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ᾤ, ἐγὼ μὲν συνοῖδα ἐμαυτῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἐξευμενίσαι χροῖαν ἔχοντι, ὃ δ' ὡς ἀπ' ἐμοῦ τὴν πεφιλημένην μοι ἐξευμενίσων κορυφὴν ἔστιν ὃ τοῦτι μοι τὸ ἐπιστόλιον κομιζῶν πανοσιώτατος προηγούμενος τῆς τοῦ Θεολόγου σεβασμίας μονῆς κύριος Παρθένος Καληγᾶς, ἀνὴρ χριστιανικῶν ἀρετῶν εὐ ἦσκων, ὃν καὶ συνίστημι σοι τῆ ἀγάπῃ. Οὗτος τοῖνον λαλοῦσά σοι ἔσται ἐπιστολή, καὶ τὰμὲ ὅπως ἔχει σαφῶς ἀπαγγελεῖ ἐρωτώμενος.

ἔχεις δὲ περιέλειστον ᾗδε καὶ τι παλαιόν. Καὶ ὅς τις μὲν εἴη ὁ Μάρκος Μαμουναῶς, αὐτὸς ἂν εἰδοῖς ἐμοῦ τὸν ἄνδρα ἀγνωστούς ἢ δὲ μετάφρασις ἔμοι γοῶν χαμαί ζήλος τις δοκεῖ.

Ἐρρώσῃ μοι κατ' ἄμφω, ἀνδρῶν ἀριστε, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ.

Ἐκ Πάτριου τῆ 10 Μαΐου 1874.

I. Σακκελίωνι τῷ ἑλληογίμῳ Σ. Κ. Οἰκονόμῳ χαίρειν!

Παρθένος ὁ Καληγᾶς, ὁ ἐνάρετος τῆς τοῦ Θεολόγου εὐαγαυῆς μονῆς προηγούμενος, ἐπιδώκῃ μοι τὰ τῆς σῆς ἀκαμάτου χειρὸς φίλα χαράγματα, ἐλικρινή καὶ ταῦτα τῆς καλλιγόνου σου φρονεῖς ἐκγονα, πολλὰ καὶ καλὰ διὰ ζώσης φωνῆς περὶ σοῦ ἀπαγγέλλας μοι. Καὶ περ μικρὰν σιγήσας σιγὴν, φίλων ἀριστε, ἀλλ' ὅμως ἔρχη πλήρης μνήμης καὶ ἀγάπης καὶ ἡδυτάτων λόγων, καὶ τῷ ἀπὸ τούτων ἀπαυγάζονται φωτὶ διαφερόντως διασκεδάζων τὴν ἀπὸ πολλοῦ κρημεπεσοῦσαν ἀχλὺν τῆς λυπηρᾶς ἀφασίας σου, ὅψ' ἢς εὖ οἶσθ' ὡς διατίθεσθαι πέφυκε λιτώτατος θεράπων τῶν πεφιλημένων σοι Μουσῶν, τῶν σεμνῶν τῆς Μνημοσύνης θυγατέρων. Διὸ καταφιλήσας σε ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἐγκαρδίως περιπτύξάμενος χάριτάς σοι ὁμολογῶ οὐ σμικρὰς διὰ τε ταῦτα καὶ διὰ τὸ καλὸν δωροφόρημα, τὸ ἅγιον Σύμβολον τῆς πίστεως ἐπιτιχορηγμένον ὑπὸ Μάρκου τοῦ Μαμουναῶ, ὑπερ' ἀπὸ τῶν διηνεκῶν σταχυολογημάτων τῆς ἀόκνου σου φιλοπονίας κἀμοὶ κοινωνάμενος ἀξιοῖς τι περὶ τοῦ στιχογραφήσαντος παρ' ἐμοῦ μαθεῖν, αὐτὸς παντάπασι ἀγνωεῖν τὸν ἄνδρα φάσκων. Διὸ «τὰς διφθέρας» ἀνασκαλεύσας καὶ λυπηρὰ καὶ γλίσχα τινὰ περὶ αὐτοῦ εὐρών, προσθύμας καὶ φιλίως ὃ ἔχω προσάγω σοι τοῖς κατὰ Σε παραλείπων τὰ τελεώτερα καὶ ἐπιστατικώτερα.

Ἐκ μὲν οὖν τῶν ἐν τῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένων χειρογράφων ἀμυδρόν τι φῶς διαυγάζει περὶ τὸ τοῦ Μαμουναῶ πενιχρὸν μνημεῖον. Ἐν τισι γὰρ τούτων τῶν κωδίκων, τῶν εἰς τὴν Θεολογίαν ἀναγομένων, γέγραπται τὰ ἑξῆς «Κτῆμα Μάρκου Μαμουναῶ τοῦ Κρητός», καὶ «Κ' αὐτὸ τοῦ Μαμουναῶ ἦν ὅτε τὰδ' ἐγράφη» καὶ «Μάρκου Μαμουναῶ τὸ κτῆμα» (βλ. Lambec. L. III. p. 314 341, 369. L. IV. p. 453. V. p. 413, 384). Τὰ δὲ χειρογραφα εἰσὶν ἀρχαιότατα ἐν μεμβράναις, περιέχοντα συγγράμματα τῶν ἁγίων Πατέρων, οἷον τοῦ Μ. Βασιλίου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Εὐθυμίου τοῦ Ζιγαβηνοῦ κτλ. Ἐν δὲ τούτων ἐκ χάρτου οὐ πάνυ ἀρχαίου, ἐνέχει συγγράμματα Διμητηρίου τοῦ Κυθῶνη, ἀκμάσαντος κατὰ τὴν ἰδ' ἑκατονταετηρίδα. Ἐκ δὲ τῆς ἡλικίας τούτου τοῦ χειρογράφου καταδείκνυται ὅτι ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἤμασεν ὁ Μάρκος, φιλοβιβλος ὢν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων ἐγκρατής. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ Μνηαίον τῆς Κῶ, ἐξ οὗ ἀπέσπασας τὸ ἐνέχον τὴν ὑπὸ τοῦ Μάρκου μετάφρασιν τοῦ Συμβόλου σικωλοκύβερτον φυλλάριον, ἀνήκει εἰς τὴν ἰε' ἑκατονταετηρίδα, ἀκινδύνως ἔρα δύναται τις ὑποτιπᾶσαι ὅτι κατ' αὐτὴν ταῦτην ἐγένετο ὁ Μαμουναῶς, παρατεινας πιθανῶς τὸν βίον καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐφεξῆς. Πιθανολογεῖται δὲ τοῦτο μᾶλλον ἐκ τῶν ἑξῆς. Τῶν γὰρ χειρογράφων τοῦ Μ. Μαμουναῶ μετὰ θάνατον ἐκποιεθέντων κύριος ἐγένετο ὁ Μονεμβασιώτης Γεώργιος κόμης ὁ Κορινθίος, ἀνὴρ «σεμνὸς καὶ μέγας», διάσημος καὶ αὐτὸς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ βιβλίων κτῆσαι, ὃς ἔγραψεν ἐν αὐτοῖς «Κ' αὐτὸ τοῦ Μαμουναῶ ἦν, ὅτε τὰδ' ἐγράφητο. Ὅτε δὲ καὶ τὰδ' ἐγράφητο κτῆμα Γεωργίου τοῦ Κορινθίου ἦν.» (Lambec L. III. pag. 344) Ἐκ δ' οὖν τῶν σωζομένων μνημείων Γεωργίου τοῦ Κορινθίου φαίνεται οὗτος περὶ τὰ 1539 ζῶν. (Διέλαθε δὲ περὶ τοῦ Γεωργίου τοῦ Κορινθίου ὁ αἰδιμὸς Ἄνδρ. Μουστοξύδης ἐν τῷ Ἑλληνομνημ. σελ. 336 καὶ 550). Σύγχρονος οὖν ἢ ὀλίγω τι πρυγενέστερος τοῦ Γεωργίου ἦν ὁ ἡμέτερος Μάρκος.

Ἐκ δὲ τῶν λόγων «Μαμουναῶ τοῦ Κρητός» τρανωδὲς καταφαίνεται πατρίς αὐτοῦ ἢ εὐάνδρος καὶ διάσημος τῶν λόγων τροφὸς Κρήτη. Τὸν δὲ τούτου γενετὴν εἰς φῶς ἤνεγκε πιθανῶς Ἐπίδουρος ἡ λιμηρὰ, ἔνθεν ὡς εἰκὸς μετενόστευσεν εἰς Κρήτην. Καὶ γὰρ ἐν Μονεμβασίᾳ διέπρεπεν ἐγγχώριος παλαιότατη οἰκογένεια ἢ τῶν Μαμουναῶων ἐπωνομαζομένη. Ὅτε μὲν γὰρ ἡ πόλις αὕτη ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ Γουλιέλμου τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ δεινῶς ἐπιέζετο ὑπὸ λιμοῦ καὶ ἐμαστίζετο ὑπὸ πολλῶν κακῶν, ἀσυνεπάγεται μακροχρόνιος ἀγρίων ἐπιδρομῶν πόλις ὀρκία, τότε πρὸς παύσιν τῶν κακῶν τούτων ἐξῆλθεν

ἐκ τῆς πόλεως ὁ ἐπιφανὴς Μαμουναῶς μετ' ἄλλων δύο ἐπισήμων πολιτῶν καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀγέροντο πολιορκητὴν παρέδωκε τὰς κλείδας τῆς πόλεως (βλ. Chronique de la Conquête de Constantinople etc. pag. 485. Paris, 1825). Ἰστορεὶ δὲ καὶ Χελκοκονδύλης λέγων «ἀφικνεῖται ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ὃ τῆς Ἐπιδαύρου τὸ παλαιὸν γενομένος ἄρχων, τοῦνομα Μαμουναῶς ὃς ἀφικόμενος παρὰ βασιλέως Πατριζήτη ἐνεκάλει τῷ τῶν Ἑλλήνων βασιλέως ἀδελφῷ, ὡς ἀφελομένῳ τὴν τε (παρέλκει ὃ τε) Ἐπίδουρον καὶ ποιήσαντι αὐτὴν κακὰ» (Ἰστορ. Β. σελ. 33. ἐκδ. Venet.). Καὶ ἱεροθεὸς ὁ Μονεμβασίας ἐν πρὸς Γαβριὴλ τὸν Σεβήρον ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐπαινῶν τὴν πατριδα αὐτοῦ διὰ τὴν εὐανδρίαν, «Καὶ δὲ γίγμαι, λέγει. ἀναμφίλεκτον ἢ κατὰ πάντα σὴ αἰδουσίαν, ὃ τε βαθύνηος Νικόλαος Χωνιάτης καὶ ὁ ἀρχιεπὸς κόμης ὁ Μαμουναῶς, [εἰ] ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐπερείδοντες (γρ. ὑπερείδοντες) πάντων [τῶν] ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν, σωφρόνως τε καὶ εὐσεβῶς καὶ ἀνεπιλήπτως πολιτευόμενοι διατελεῖτε πρὸς τε φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἄλλαν τῶν μαθημάτων σπουδὴν ὡς ἐν τῷ οὐρανῷ φύσει, δειλοὶ (γρ. δαλοὶ) ἐν πυρὶ, κατὰ τὸ παροιμιώδες, εὐρεθέντες, εἰς ἄκρον κατὰ τὸν νῦν καιρὸν ἐφθάσατε παιδείας, ἀσφαλῆ τούτοις τὴν κρητιδα ἐνθέντες ὑπ' ὀρόφῳ τῶν μαθημάτων πρὸς Θεὸν ἀνελθεῖν καθ' ἑκάστην ἐρίζετε» κτλ. βλ. Gabr. Seueri Epistol. pag. 46). Ἐκ δὲ τούτων καταφαίνεται ὅτι ἐν Μονεμβασίᾳ ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος μέχρι τοῦ 15' ἠκμαζεν ἡ τῶν κομητῶν Μαμουναῶων οἰκογένεια ἐν ἀλιώμασι καὶ γράμμασι διαπρέπουσα. Ἐκ ταύτης τῆς οἰκογενείας ἦν καὶ ὁ τοῦ Μάρκου πατὴρ μεταναστείνας εἰς Κρήτην, ὡς νομίζομεν, εἰ μὴ που τυχαία ἢ συνωνυμία τυγχάνει. Ὅτι δὲ ἐκ τῆς Μονεμβασίας ἄνδρες διαπρέποντες ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἀλιώμασι μετέβαινον εἰς Κρήτην μαρτύριον τρανὸν ἔχομεν Θεοδόσιον κόμητα τὸν Κορινθίον διατρέθοντα τῷ 1583 ἐν Κρήτῃ, ὃς τις, ὡς λέγει ὁ Κρητὸς Κωνσταντῖνος Ζερβός, ἦν humanioribus litteris perpolitus (βλ. Crusij Turcoagraecia pag. 537).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγένετο, καὶ τῆς πατρίδος Μάρκου τοῦ Μαμουναῶ. Εἰ δὲ τις τὸν Κρητὰ Μάρκον ἐπιχειρήσειεν Μονεμβασίωτην ἀνακρηθῆναι φέρων ἄλλα τε παραδείγματα καὶ Γεώργιον τὸν Τραπεζούντιον, ὃς Κρητὸς ἦν, καθὰ διὰ μακρῶν ἐπιπέθων ὃ τὰ κατ' αὐτὸν ἐξιστορήσας καρδινάλιος Quirinius (βλ. Fl. Cornelli Creta Sacra T. 2. pag. 374), καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς ἀμμάσαντα Ἰδαμάντιον τὸν Κώραῆ, ὃς τις γεννηθεὶς ἐν Σύμωρῃ μετέπειτα τὴν Χίον ὡς γενέθλιον ἀνεκέρυττε πατριδα, οὐ πάμπαν ἀπίθανον φανήσεται εἰκαστολογῶν. Ἀλλ' ἡμεῖς τὰ τοιαῦτα καταλιμπάνοντες φαμέν ὅτι οὐκ

ἔχομεν εἰπεῖν εἴπερ καὶ ἄλλα συνέγραψεν ἢ ἐποίη-
 σεν ὁ Μάρκος, ὡν τὴν ὑπαρξίν ὁ χρόνος ἐκφανεῖ, ὁ
 τῶν ἀδελφῶν ἀνάματος ἐπόπτης καὶ δηλωτὴς τοῖς
 γε ζητοῦσιν. Ἢ δὲ πεμφθεῖσά μοι μετάφρασις τοῦ
 Συμβόλου, ἢ τις, ὡς ὀρθῶς παρετήρησας, χαμαιζήλος
 ἐστίν, ἐφιλοπονήθη οὐ κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀν-
 δρῶν γενομένης παραφράσεως τῶν ἱερῶν Γραφῶν,
 αἶον τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀπολλιναρίου ἐπιχειρηθέντος ψαλ-
 τήριον, ὃ διὰ στίχων ἱεραϊκῶν πάλιν Κοσμάς ὁ ἱε-
 ροσολυμίτης ἐξεπόνθη μεταφράσας, καὶ τὸ ὑπὸ
 Νόννου τοῦ Πανοπολίτου διὰ στίχων ἡρώων παρα-
 φρασθὲν κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίον, ἀλλὰ κατὰ τὰ
 ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Φιλῆ καὶ Νικηφόρου τοῦ Γρηγοροῦ
 καὶ ἄλλων πεποιημένα διὰ στίχων ἡρωϊκῶν καὶ
 ἱεραϊκῶν στιχοῦργήματα, σκάζουσα ἐν πολλοῖς καὶ
 οὐκ ἀκριβῶς τηροῦσα τοὺς τῶν μέτρων κανόνας.
 Καὶ τοι δὲ τοιοῦτον ὂν, τὸ παράφρασμα τοῦτο τοῦ
 Μαρμουνᾶ διὰ τῆς γηραιᾶς Πανδώρας αὐτὸ τε καὶ
 τὸ καλὸν ἐπιστόλιόν σου δημοσιεύσω, ἵνα γνωστὸν
 γένηται τὸ τοῦτου ὄνομα τοῖς περὶ τὴν ἡμετέραν
 φιλολογίαν ἀσχολουμένοις. Ἄξιον γάρ καταγράψαι
 οὐ μόνον τὰ μεγάλα καὶ λόγου ἄξια πονήματα,
 ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ καὶ χαμαιζήλα, ὅπως διδάσκη-
 ται ἐξ αὐτῶν ἡ νεολαία τίνα μμητέον καὶ τίνα
 ψεκτέον. Καὶ κατὰ μὲν λόγου πάρεργον. Σὺ δὲ,
 φιλότις, ἔβρωσο, μεμνημένος τοῦ σοῦ φίλου. Θεὸς
 δὲ τοι ὄλβια δοῖη.

Ἀθῆναι, τῆ 12 Ἰουλίου 1871.

Μετάφρασις τοῦ ἁγίου Συμβόλου, ἐπὶ τῆς
 [εἰς] τὸ ἑμμετρον μεταποιήσεως
 Μάρκου τοῦ Μαρμουνᾶ.

Πιστεύω εἰς ἓνα Κύριον πατέρα αὐτογέννητον
 Παγκρατῆ οὐρανίων, χθονίων [τε], ὑποχθονίων τε.
 Καὶ ὄντων ἀφανῶν τε ἀπάντων ὄντα ποιητὴν.
 Καὶ ἓνα Κύριον υἱὸν Θεοῦ Ἰησοῦν Χριστόν.
 Μονογενῆ (α) πατέρα γεννηθέντα πρὸ αἰώνων.
 Ὡς ἐκ φωτός ὄντα Θεὸν παναληθέα
 Ὄν [τ] ἐξ οὐοῦ Θεοῦ παναληθείας.
 Οὐ κτισθέντα, γεννηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί.
 Πάντα δι' οὗ ἐγένετο δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους.
 Καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατιόντα οὐρανὸθεν.
 Σαρκοθέντα τ' ἐξ ἁγίου πνεύματος καὶ Μαρίας τῆς
 Ἀυτάρ ἐνανθρωπήσαντα ζαθεοπροπέως γε. [παρθένου,
 Καὶ ἐύλω αὐ σταυροῦ πεπαισμένον εἵνεκεν ἡμεῶν(β)
 Ἰπατῆ Πιλάτου ἐπὶ Ποντίου ἡγεμονίας.
 Καὶ τε παθόντα, ταφέντα, τριήμερον ἐξανίστα.
 Ἐμψυον ὡς τὸ πάρος τοῦ σώματος οἷα Θεὸν γε
 ἔς φασιν ὄργια θεῖα, ἐληλυθότα δ' ἐν Ὀλύμπους.
 Καὶ ἔνεφεζόμενον ἐν δεξιᾷ πατρὸς ἑοῦ.

(α) Ἰσ. γρ. Μονογενῆ.—(β) Ἰσ. γρ. ἡμῶν.

Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης ἄφρα δικάσει
 Ζῶντας ἑμοῦ νεκίεσι, τέλος οὐ βασιλείης οὐκ ἔστι.
 Καὶ ζωοποιῶν πνεῦμα τὸ κύριον, ἡγάθειόν τε.
 Τὸ προῖον πατρόςθεν καὶ ἀνεκφοίτητον ὑπάρχον.
 Τὸ αὖν πατρί υἱεὶ τε συνεζόμενον φιλοτίμως
 Καὶ συμπροσκυνούμενον φυλλῆς βροτῆς ὑπὸ πάσης.
 Τὸ λαλήσαν ἐσθήμα (γ) ἕσπεσιῶν διὰ προφητῶν.
 Ἐῖς οἶον ὀλιχὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν.
 Χάμολογέω βάπτισμα ἐν εἰς ἄφεσιν κακιῶν.
 Προσδοκῶ νεκίων δὲ ἀνάστασιν ἀφθόρην τε.
 Καὶ ζῶην ἀτελεύτητον αἰδίου ἑσσομένουιο.
 Παντός αἰῶνος αἰώνων ἔστι Θεῷ χάρις. Ἀμήν (δ).

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Η ΛΥΠΗ.

Ἐνα πουλάκι εὐμορφο, πουλί χαριτωμένο
 μ' ἐστάλη ἀπ' τὸν Οὐρανὸν
 καὶ εἰς τὴν καρδίᾳ μου τ' ὄρφανὸν
 τὸ εἶχα φυλαγμένο.
 Χαρούμενος τὸ ἔβλεπα σιγὰ νὰ μεγαλῶνῃ
 καὶ ἐκύτταζα τὸν Οὐρανὸν
 καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν
 τὸ χεῖρ του ν' ἀπλώνῃ.
 Ὅταν ἐπάνω ἐπροχθῆς εἰς τὸ γόνυ μου τὸ εἶχα
 καὶ τῶδινα θερμὰ φιλιὰ
 καὶ τὰ χουσὰ του τὰ μαλλιὰ
 ἐχάδευα ἡσύχα,
 Ἀΐφνης σκιά ἐδιάβηκε καὶ εἶχε τὸ τρομάξῃ
 καὶ τρόμαξε παρά πολὺ
 τὸ θλιβερό μου τὸ πουλί
 φοβούμενον μὴ τ' ἀρπάξῃ.
 Κρύψου, πουλάκι μου χρυσὸ, γιατί ἐχθρὸς διαβλίνει
 εἶναι γεράκι τὸ σκληρὸ
 καὶ ἀρπάξει ὡς καὶ τὸ μικρὸ
 πουλί ὁποῦ τυχαίνη.
 Καὶ νὰ τὸ κρύψ' ὁ δυστυχῆς εἰς τὴν ἀγκυλιά μου γέρονε
 καὶ εἴψ' τὸ κράτου δυνάτα
 βλέπω ἐκεῖνο καὶ πετᾷ
 σιμὰ καὶ μοῦ τὸ παίρνει.
 Τῶχασα φεῦ! καὶ ἔμεινε τῆς λύπης μου τὸ βάρος.
 μάτην τὸ βάσταζα σφιγκτὰ,
 μάτην ἐθρήνουν δυνάτα
 γιατί εἶν' κωφὸς ὁ Χάρος!
 Ἐν Ὀδησσῷ 10 Μαῖου 1871.

Ε. ΚΟΝΙΑΡΗΣ.

(γ) Ἰσ. γρ. ἐσθίματα.—(δ) Τὸ παρὸν αὖρον ἐν Κῶ προσηρτημέ-
 νον ἐν χειρογράφῳ Μηναιῶ τοῦ Νοεμβρίου μηνός, γεγραμμένον
 περὶ τὴν 18ῆ ἑκατονταετηρίδα, ἀνήκειν δὲ τῷ Γεωργίῳ Θωμα-
 γάκῳ. Σημ. 1. Σανκελίωνος.